

IMATRAN SEUDUN KEHITYSYHTIÖ OY IMATRA REGION DEVELOPMENT COMPANY

**KULTTUURITAPAHTUMAT KAUPALLISINA
OHJELMAPALVELUTUOTTEINA
- käsikirja 2004**

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto	3
1. KÄSITTEET JA MÄÄRITTELYT	4
1.1 Kaupalliset kulttuuritapahtumat	5
1.1.1. Keskeiset käsitteet	5
1.1.2. Tuoteryhmät	6
1.1.3. Tuote	6
1.1.4. Tuoteseloste	7
1.2 Kaupallisten kulttuuritapahtumien organisointi	8
2. AMMATTITAITO	13
2.1 Ammattitaidon hallinta	13
2.2 Ammattitaito ja koulutus	14
2.3. Ammattitaidon erityisvaatimukset	15
3. KESTÄVÄ KEHITYS	17
3.1. Kestävän kehityksen periaatteet	17
3.2. Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys	18
3.3. Kulttuuritapahtumien taloudellinen kestävyys	19
3.4. Kulttuuritapahtumien ekologinen kestävyys	19
3.5. Kestävä kehitys ja matkailu	21
4. TURVALLISUUS	22
4.1 Yleinen järjestys ja turvallisuus	22
4.2 Turvallisuustekijät kulttuuritapahtumissa	22
4.3. Pelastus- ja turvallisuussuunnitelmat	30
4.4. Järjestäjän vastuu vahingoista ja vakuutustarpeet	31
5. SOPIMUKSET	32
5.1. Yleisestä sopimuskäytännöstä	32
5.2. Sopimukset kulttuuritapahtumissa	32
6. KULUTTAJANSUOJA, LAIT JA ASETUKSET	36
6.1. Kuluttajansuoja, tuotevastuu ja terveydensuojelu	36
6.2. Tapahtumien järjestämistä koskeva lainsäädäntö	39
6.2.1. Kokoontuminen	39
6.2.2. Muut lait	40
6.3. Kulttuurialaa koskeva lainsäädäntö	45
Lähdeluettelo	50
Kaupalliset kulttuuritapahtumat työryhmän kokoonpano	52
Liitteet	
• Liite 1 – Palvelun tuottajan ja alihankkijan välinen sopimus	
• Liite 2 – Palvelun tuottajan ja jälleenmyyjän välinen sopimus	
• Liite 3 – Palvelun tuottajan ja asiakkaan välinen sopimus	

Johdanto

Kaupalliset kulttuuritapahtumat –määrittely kattaa tässä matkailun ohjelmapalvelujen järjestämistä koskevassa käsikirjassa laajan joukon erilaisia kulttuurisisältöisiä tapahtumia. Ne ovat paitsi itsenäisiä taide- ja kulttuuritilaisuuksia sinänsä, myös entistä tärkeämpi osa matkailua, jolloin matkailijan osallistuminen tapahtumaan tekee niistä myös matkailun ohjelmapalveluita.

Kulttuuri käsitetään tässä yhteydessä laaja-alaisesti taiteen ja kulttuurin ilmiöinä, palveluina ja tuotteina. Kulttuurin merkitys matkailussa on edelleen nousussa ja kulttuurimatkailu on tullut entistä laajemmin käyttöön omana käsitteenään. Matkailun Edistämiskeskus (MEK) korostaa kulttuurimatkailijan motivaatioina halua havainnoida kohteen kulttuuria, oppia siitä ja osallistua siihen. Kulttuuriin katsotaan kuuluviksi paikat, rakenteet, ihmiskäden aikaansaannokset ja tapahtumat. Museovirasto nostaa lisäksi esille kulttuuriperinnön sekä matkailijan kokemuksen, jonka kautta hän oppii arvostamaan kohdetta osana laajempaa kokonaisuutta ja historiallista ilmiötä.

Laatu on entistä tärkeämmällä sijalla kulttuuritapahtumaan osallistujan tai kulttuurimatkailijan tehdessä valintojaan. Tämä on keskeinen syy, miksi tämä käsikirja on koettu tarpeelliseksi. Osaaminen ja ammattitaito ovat laadun tae, joka helpottaa paitsi asiakkaan valintapäätöstä, myös kulttuuristen tapahtumien markkinointia ja myyntiä.

Käsikirja esittelee tapahtuman järjestämiseen liittyvät keskeiset käsitteet ja määritelmät. Ammattitaidon osalta tuodaan esiin erityisesti tapahtuman tuottajan merkitys. Kestävän kehityksen osassa tapahtuman järjestämistä katsotaan ekologisesta, kulttuurisesta, sosiaalisesta ja taloudellisesta näkökulmasta. Turvallisuuden merkitys tapahtumissa on suuri ja sitä käsitellään mm. elintarviketurvallisuuden ja henkilöturvallisuuden osalta. Ammattimaiseen toimintaan kuuluu täsmällisten sopimusten tekeminen mm. alihankkijoiden kanssa ja vain siten voidaan taata tapahtuman korkea laatu kaikilta osiltaan. Lopuksi käydään läpi kuluttajansuojaan liittyviä kysymyksiä sekä esitellään lyhyesti tapahtumiin liittyvää yleistä ja kulttuurialan lainsäädäntöä.

Käsikirja on ensisijaisesti tarkoitettu tapahtumien vastuullisille järjestäjille otettavaksi käyttöön jo suunnitteluvaiheessa. Kaikki edellä kuvatut osa-alueet vaikuttavat niin tapahtuman sisältöön kuin talouteenkin, joten niiden hallinta kuuluu ammattimaiseen tapahtumatuotantoon. Näin turvataan korkealaatuisten tapahtumien edellytykset.

Käsikirja toimii myös apuvälineenä niille kulttuuri-, matkailu- tai ohjelmapalvelualan ammattilaisille, jotka toimivat tapahtumien markkinoinnin, välittämisen ja myynnin tehtävissä. Aineisto soveltuu hyvin myös sekä matkailu- että kulttuurialan opetukseen. Vaikka lähtökohtana ovat kaupalliset kulttuuritapahtumat, se ei rajaa käsikirjan käyttökelpoisuutta muidenkin kuten esimerkiksi urheilu- ja liikuntatapahtumien järjestämisen apuvälineenä.

Kaupalliset kulttuuritapahtumat –käsikirja on syntynyt osana Matkailun ohjelmapalvelujen normisto (MoNo) –hanketta, jonka ensimmäisessä vaiheessa tuotettiin moottorikelkkailua, luontoliikkumista ja maastohiihtoa, seikkailu- ja elämystoimintaa, ratsastusta, pyöräilyä ja vesiaktiviteetteja käsittelevät käsikirjat. Toisessa vaiheessa valmistui tämän kaupallisten kulttuuritapahtumien käsikirjan lisäksi kalastusmatkailun käsikirja.

1. KÄSITTEET JA MÄÄRITTELYT

Kaupallisesta tapahtumasta käytetään tässä yhteydessä käsitettä kaupallinen kulttuuritapahtuma, joka on ohjelmanpalvelutuotteena kulttuuriin tukeutuvaa vastuullista ohjelmanpalveluiden järjestämistä ja tuottamista. Kulttuuri käsitetään tässä yhteydessä laaja-alaisesti taiteen ja kulttuurin ilmiöinä, erilaisina taide- ja kulttuuripalveluina sekä taiteen ja kulttuurin tuotteina.

Kulttuuri ja myös kulttuuritapahtumat voidaan jaotella seuraavasti:

- korkeakulttuuri (virallistettu kulttuuri, taide, tiede ja sivistys)
- kansankulttuuri (talonpoikauskulttuuri, työväenkulttuuri)
- massakulttuuri (populaarikulttuuri, nuorisokulttuuri)
- vaihtoehto- ja vastakulttuuri (pienien ryhmien alakulttuurit)
- alueellinen ja paikallinen kulttuuri (kansalliset kulttuurit, maakunnalliset kulttuurit, kyläkulttuurit)
- sukupolvi-, sukupuoli- ja ammattikulttuuri (lastenkulttuuri, nuorisokulttuuri, eläkeläiskulttuuri, naiskulttuuri, mieskulttuuri)
- kulttuuri elämäntavan merkityksessä (tapa- ja ruokakulttuuri, kulttuuriperinne, arjen kulttuuri)

Kulttuuritapahtumat ovat taiteeseen perustuvia tai paikallisiin elämäntapoihin pohjautuvia kertaluonteisia, tilapäisiä tai säännöllisesti toistuvia, maksullisia tai maksuttomia yleisötilaisuuksia. Asiakas on tapahtumissa vastaanottajana ja/tai osallistuu omatoimisesti tai ohjattuna ohjelman toteuttamiseen.

Toiminta tapahtuu rajatulla ja etukäteen määritellyllä alueella ympäristövastuullisesti ja viranomaisten määräyksiä sekä ohjeita noudattaen, asianmukaisin varustein ja turvallisuusnäkökohdat huomioon ottaen.

Matkailun ja kulttuurin suhde on vuorovaikutteinen monessa mielessä ja matkailussa merkittävä osa ohjelmanpalveluista voidaan luokitella kulttuurituotteiksi. Lisäksi kulttuurimatkailu on yleisesti käytetty käsite, joka sisältää esimerkiksi kulttuuritapahtumiin pohjautuvat matkat. Matkailun edistämiskeskus MEK määritteli vuonna 2000 kulttuurimatkailun seuraavasti:

”Kulttuurimatkailua on kaikki matkustus, jonka motivaatioina on halu havainnoida matkakohteen kulttuurisia voimavaroja, oppia niistä tai osallistua niihin. Tällainen kulttuurivoimavara on mikä tahansa paikka, rakenne, ihmiskäden aikaansaannos tai tapahtuma, jonka kokemus lisää kävijän arvostusta isäntä-alueen alkuperään, tapoihin, makuihin, tottumuksiin ja taitoihin.”

Museoviraston Kulttuurimatkailustrategiaa laatinut työryhmä ehdottaa Museovirastossa käytettäväksi MEK:n määritelmästä mukailtua määritelmää:

”Kulttuurimatkailua on kaikki matkustus, jonka motivaatioina on halu tutustua kohteen kulttuuriperintöön, oppia siitä tai osallistua siihen kuuluvaan toimintaan. Kulttuurimatkailu tapahtuu matkakohteen säilyvyyttä sekä historiallisia ja kulttuurisia arvoja kunnioittaen. Kulttuurimatkailukohde voi olla mikä tahansa paikka, rakenne, ihmiskäden aikaansaannos tai tapahtuma. Kokemus lisää kävijän arvostusta kohteeseen, sen alkuperään, sekä

tapoihin ja taitoihin, jotka sen ovat tuottaneet, hoitaneet ja säilyttäneet. Kokemuksen kautta kulttuurimatkailija oppii arvostamaan kohdetta osana laajempaa kokonaisuutta ja historiallista ilmiötä.”

1.1. Kaupalliset kulttuuritapahtumat

Kaupallisesta tapahtumasta käytetään tässä yhteydessä käsitettä kaupallinen kulttuuritapahtuma, joka on ohjelmalvelutuotteena kulttuuriin tukeutuvaa vastuullista ohjelmalveluiden järjestämistä ja tuottamista

1.1.1. Keskeiset käsitteet

Suorittajat

Tuottaja - Tuottajan keskeisimpiä tehtäväalueita ovat taiteellinen, taloudellinen ja toiminnallinen vastuu. Taiteellisella vastuulla tarkoitetaan tapahtuman tavoitteisiin ja sisältöön liittyvää ratkaisuvalltaa. Taloudellisella vastuulla tarkoitetaan tapahtuman rahoitukseen, talouden suunnitteluun ja pitoon liittyvää toimintaa. Toiminnallinen vastuu tarkoittaa päätösvaltaa erikseen määritellyllä toimintasektorilla (esimerkiksi markkinointi, tiedotus, turvallisuus, ravitsemispalvelut, toimitilat). Tuottajalla voi olla vastuullaan kaikki mainitut osa-alueet tai vain osa niistä. Tuottaja voi toimia yrityspohjalta, palkattuna työntekijänä tai vapaaehtoisena.

Toteuttaja - Toteuttajat voivat olla yrittäjiä (alihankkijoita), palkattuja tai vapaaehtoisia työntekijöitä. Toteuttajia ovat mm. lipunmyyjät, järjestysmiehet, rakentajat, ravitsemis- ja majoituspalveluiden henkilökunta, vierasemännät ja –isännät, oppaat, autonkuljettajat, siivoojat, talkooväki ja muu apu työvoima.

Esiintyjä - Esiintyjät voivat olla palkattuja tai vapaaehtoisia. He voivat esiintyä yksin tai ryhmässä. Esiintyjä ovat mm. artistit, muusikot, laulajat, näyttelijät, lausujat, tanssijat, performanssitaiteilijat, sirkus- ja viihdetaitelijat, juontajat, kuvataiteilijat, taidekäsityöläiset.

Asiakas - Asiakas on kulttuuripalvelujen ostaja, kuluttaja ja käyttäjä, joka voi olla yksilö, yritys tai yhteisö.

Muut - Muita kaupallisen kulttuuritapahtuman suorittajia voivat olla mm. palokunta, poliisi sekä muut viranomaiset (valvonta ja tarkastukset), ensiapuhenkilöstö, median edustajat, tavarantoimittajat ja alihankkijat.

Tilat ja välineet

Järjestäjän ja tuottajan näkökulmasta - tapahtuman luonteen ja tarkoituksen mukainen paikka, tilat ja yleiset puitteet sekä välineet (mm. esiintymistilat, paikoitusalueet, lipunmyynti, lämpö, valo- ja äänikalusto) sekä saavutettavuuteen liittyvä infrastruktuuri

Asiakkaan näkökulmasta - katsomo, suorituspaikka tai muu tapahtuman seuraamiseen ja / tai osallistumiseen valittu ja rajattu tila, saniteettitilat, ravitsemis- ja majoitustilat sekä tarvittavat välineet (mm. istuimet, suojakatokset, säilytyslokerot, ruokailuvälineet)

Esiintyjän, ohjelmansuorittajan tai toteuttajan näkökulmasta - esityksen, näyttelyn ym. toteuttamiseen tarvittava tarkoituksenmukainen tila ja välineistö (mm. varastotilat, äänentoisto- ja valaistuslaitteet, lavasteet)

Toimintaympäristö

Järjestäjän / tuottajan toimipiste - yrityksen, yhdistyksen tai muun yhteisön liikkuva tai kiinteä toimipaikka, missä tuottaja työskentelee

Muiden tapahtumaan liittyvien toimijoiden verkosto – verkoston ja yhteistyökumppaneiden toimipaikat (kuten sponsorit, rahoittajat, talkootyöläiset, julkishallinto, esiintyjät, tiedotusvälineet)

Tapahtuman tarpeisiin ja luonteeseen soveltuvat tarkoituksenmukaiset alueet ja tilat – ks. Tilat ja välineet

1.1.2. Tuoteryhmät

Kulttuuritapahtumat voidaan jakaa seuraaviin tuoteryhmiin:

- taidetapahtumat
- kulttuuritapahtumat
- festivaalit
- messut
- näyttelyt
- kiertueet
- taidelaitosten kausiohjelmistot
- kulttuuri- ja taidekilpailut
- kurssi- ja opetustoiminta
- kansalaistoimintatapahtumat (kylätapahtumat, kaupunginosatapahtumat, järjestöjuhlat)
- yhteisötaidetapahtumat (yhteisöteatteri, poikkitaiteellinen ja poikkiyhteisöllinen tilaisuus)
- vuotuisjuhlat, kausitapahtumat ja merkkipäivät

1.1.3. Tuote

Tuotteella käsitetään tässä yhteydessä sellaisia kulttuurisia yleisötilaisuuksia, jotka voidaan hinnoitella, myydä ja markkinoida. Tuotemäärittely perustuu olemassa olevaan tarjontaan. Tuotteet on luokiteltu sisältönsä mukaan. Tuote voi olla joko ainutkertainen, toistuva ja monistettava.

Tuotteita ovat:

- monitaiteellinen tapahtuma

- konsertti (esim. kamarimusiikki-, sinfonia-, jazz-, rockkonsertti)
- teatteri- tai lausuntaesitys (esim. näytelmä, monologi, musikaali)
- tanssiesitys (esim. baletti, moderni tanssi, kansantanssi)
- ooppera
- elokuvaesitys
- näyttely (taide-, valokuva-, käsityö- tai historiallinen näyttely)
- tilateos, ympäristötaideteos
- performanssi
- kirjallisuusmatinea
- perinnepäivä, kotiseutujuhla, kansanjuhla
- paikallinen tai valtakunnallinen juhlapäivä, vuotuisjuhla
- merkkipäiväjuhla (yhdistyksen tasavuosisjuhla)
- sirkusesitys
- tivoli
- lavatanssit
- tanssi-, yhteislaulu- ja karaoketilaisuus
- laulu- tai musiikkikilpailu
- kurssi- ja opetustilaisuudet (mestarikurssi, taideleiri, kulttuuri- tai taideaiheinen työpaja, kulttuuri- tai taideaiheinen luento)
- seminaari ja konferenssi, kokous ja kongressi

Kaupallisten kulttuuritapahtumien tuote voi olla väljästi määritellen myös luistelunäytös, jääshow, stunt- ja voimamiesesitys, kauneuskilpailu tai muu tapahtuma, joka sisältää myös kulttuuriohjelmaa.

1.1.4. Tuoteseloste

Tuoteselosteella tarkoitetaan tässä yhteydessä tapahtumaan tai tapahtumakokonaisuuteen liittyvää käsiohjelmaa, esitettä tai muuta painettua tai verkossa jaettavaa julkaisua. Tuotemarkkinoinnissa ja tapahtuman viestinnässä tulee kustakin tuotteesta laadittavaan tuoteselosteeseen sisältyä ainakin seuraavat asiat:

- nimi
- toteuttamisajankohta / -kohdat ja aikataulu sekä kesto
- toteuttamispaikka / -paikat (myös ajo- ym. ohjeet)
- tapahtuman luonteen ja sisällön kuvaus (myös tapahtumapaikan tai toteutuksen aiheuttamat erityisolosuhteet ja -rajoitteet)
- tuotteen hinnoittelu (perushinnat, alennukset, vapaaliput)
- tuotteen mahdolliset kohderyhmät ja suositukset (esim. ikä, varusteet ja välineet)
- tuotteen käyttöön ja tapahtuman luonteeseen liittyvät rajoitukset (esim. ikä, ruokavaliot, varusteet, tallennusvälineiden käyttö, tupakointi, liikuntaesteiset ja muut erityisryhmät)
- tapahtuman mahdolliseen pääsymaksuun sisältyvät lisäpalvelut ja niiden sisältö (esim. tarjoilu, pääsy näyttelyyn tai vastaavaan)
- esityskielet (jos muu kuin alueen pääkieli), tieto mahdollisesta tulkkauksesta tai tekstityksestä
- paikat mistä tuotetta saa ostaa tai varata tai mistä lisätietoja on saatavissa
- tarvittaessa esiintyjä- tai opastiedot sekä ohjelmistotiedot tekijätietoineen
- järjestäjätiedot

- peruutus- ja maksuehdot (mm. osallistujamäärät, säävaraus, vakuutukset, saatavissa olevat lisäpalvelut)

Asiakkuus ja yhteistyökumppanuus sekä niihin liittyvä markkinointi järjestäjien ja yritysten kesken edellyttää tuoteselosteita sekä lisäksi tarkempiakin tietoja sopimusten tekemisen yhteydessä. Tapahtuman järjestäjien ja yritysten välistä kaupankäyntiä voi olla esimerkiksi teatteri- tai muun esityksen ostaminen tapahtumaan, messupaikkojen myyminen, ravitsemis- ja majoituspalvelujen ostaminen, mainostilan myynti jne.

Esimerkki tapahtuman tuoteselosteesta

Hakkapeliittaleiri! Elojuhlat! Hakkapeliittalarppi!

Leiri 8-14-vuotiaille ilmaisutaidon harrastajille ja yli 15-vuotiaille larppaajille

- ohjelmassa ilmaisutaitoon ja liveroolipelaamiseen liittyviä harjoituksia
- mm. näyttämöilmaisua ja -liikuntaa, larpin ja kuvaelman kirjoittamista, lavastusta ja puvustusta sekä opastusta 1600-luvun elämään, mm. aseiden ja vaatteiden valmistukseen
- leirillä tehdään ja harjoitellaan Elojuhlat –kuvaelma Hakkapeliittatapahtumaan, jonka yhteydessä järjestetään myös vuorokauden mittainen liveroolipeli

Leirin aika: maanantaista sunnuntaihin 28.7.-3.8.2003

Opetuksen ja ohjauksen lisäksi ohjelmaan kuuluvat kuvaelman esitykset 2.-3.8.2003 sekä liveroolipeli 2.-3.8.2003 (larppiin voi tulla mukaan osallistumatta leirille).

Leirin paikka: Tammelan Mustialassa Hämeen ammattikorkeakoulun tiloissa

Leirin hinta: 50 euroa sisältää opetuksen ja ohjauksen, majoituksen ja täysihoidon. Leiri saa tukea ALMA-ohjelmasta LounaPlussan kautta. Leirille otetaan 30 ensiksi ilmoittautunutta.

Ilmoittautuminen (ja ilmoitukset erityisruokavaliosta) 30.6.2003 mennessä:

Tanja Thomsson
puhelinnumero
sähköpostiosoite

Merja Isotalo
puhelinnumero
sähköpostiosoite

Hakkapeliittalarpin osalta
Matti Isotalo
puhelinnumero
sähköpostiosoite

(Hakkapelit –logo, LounaPlussan logo, EU:n tähdet)

1.2. Kaupallisen kulttuuripalvelun organisointi

Kaupallisia kulttuuripalveluja ja -tapahtumia voidaan tuottaa erilaisilla organisaatioilla. Palvelut voivat olla:

- kunnan tuottamia,
- yksityisten yhdistysten tuottamia,
- kaupalliseen tuotantoon soveltuvan yritystoiminnan kautta tuotettuja tai
- näiden yhdistelmiä.

Kulttuuripalvelujen tuottamisen taustalla oleva organisaatiomuoto perustuu yleensä palvelun tuottamisen taustalla olevaan toiminnan synty- ja kehityshistoriaan.

Yhdistystoiminnan kautta tuotetaan perinteisesti kulttuurityön aatteelliselta ja epäkaupalliselta pohjalta kasvaneita ja kehittyneitä palveluja. Kunnallisena toimintana on tuotettu kunnan omaan toimintaan läheisesti liittyviä tai niihin tukeutuvia palveluja ja kaupalliset matkailupalvelut ovat yleensä olleet matkailualan yrittäjien omaan palvelutuotantonsa läheisesti liittyviä ja niitä täydentäviä tukipalveluja.

Kaupallisia kulttuuripalveluja tuottavat yhdistykset

Yhdistysten keskeisyys modernin yhteiskunnan ja kulttuurin kehityksessä ei ole sattumaa johtuen siitä, että yhdistykset pystyvät tehokkaasti organisoimaan erilaisten toimijoiden yhteistyötä. Yhdistysten käyttökelpoisuus on perustunut siihen, että samalla mallilla on voitu ratkoa monia toiminnan organisointiin ja tavoitteisiin liittyviä ongelmia. Yhdistykset ovat pystyneet edistämään sekä oman aatteellisen taustansa peruslähtökohtia kuin myös organisoimaan sekä voittoa tuottamattoman että myös kaupallisen palvelutoiminnan järjestämistä.

Yhdistystoiminta perustuu Suomessa lainsäädäntöön ja yhteiskunnan ylläpitämään yhdistysrekisteriin. Yhdistystoiminnan lainsäädännöllisenä perustana on viime kädessä perustuslain 13 §, jossa Suomen kansalaisille taataan sanan, julkaisemisen ja yhdistysten perustamisen vapaudet. Varsinaisesti yhdistystoiminnasta säädetään yhdistyslaissa ja uusin yhdistyslaki tuli voimaan 1990.

Laissa erotetaan rekisteröimättömät ja rekisteröidyt yhdistykset toisistaan. Rekisteröinti, josta huolehtii Patentti- ja rekisterihallituksessa toimiva Yhdistysrekisteri, tekee yhdistyksestä oikeuskelpoisen. Rekisteröity yhdistys voi hankkia nimiinsä omaisuutta ja tehdä sitoumuksia sekä olla asianosaisena tuomioistuimessa. Yhdistyksen rekisteröinnin jälkeen yhdistyksen jäsenet eivät vastaa henkilökohtaisesti yhdistyksen nimissä tekemistään sitoumuksista, vaan vastuu on yhdistyksen. Rekisteröimättömän yhdistyksen jäsenet ovat henkilökohtaisesti vastuussa yhdistyksen sitoumuksista, eikä yhdistys voi toimia oikeussubjektina rekisteröidyn yhdistyksen tavoin. Yhdistyksen itselleen hyväksymät ja oikeusministeriön vahvistamat säännöt määrittävät myös yhdistyksen mahdollisesti harjoittaman elinkeinotoiminnan rajat.

Yhdistyksen hallinnon ja toiminnon järjestely on Suomessa erittäin vapaamuotoista yhdistyksen sääntöjen laatimisoheja, yhdistyksen rekisteröintiä ja jäsenrekisterin pitoa lukuun ottamatta. Yhdistysten varsinaista toimintaa, kuten tapahtumien järjestämistä, ohjaavatkin yhdistyslainsäädäntöä voimakkaammin muut lait ja asetukset, erityisesti

yleistä järjestystä koskeva säädöstä yleisötilaisuuksien järjestämisestä, arpajaislainsäädäntö ja verotuslainsäädäntö tulonhankinnassa elinkeinotoiminnalla.

Yhdistyksen käytännön toiminnan ohjeistamisessa tärkeitä ovat laki vastikkeellisen talkootyön verotuksesta, ennakkoperintälaki (L 1215/1994) sekä säädökset siitä, millä ehdoilla yleishyödylliset yhteisöt eivät ole lahjaverovelvollisia (perintö- ja lahjaverolaki 379/1940). Lakien soveltamisesta syntyy ongelmia yhdistyksillä pääasiassa siitä syystä, että monet yhdistyksiin soveltuvat säädökset, esimerkiksi kirjanpitolaki ja –asetus, ennakkoperintälaki, tulo- ja varallisuusverolaki sekä arvonlisäverolaki on säädetty ennen muuta liikeyrityksiä ajatellen.

Yhdistykset ovat keskeinen osa kolmannen sektorin toimintaa. Muita toimijoita ovat erilaiset ryhmät ja liikkeet, voittoa tavoittelemattomat säätiöt sekä osuuskunnat. Kansainvälisissä tutkimuksissa kolmannen sektorin tai voittoa tavoittelemattoman sektorin on väitetty kuuluvan tuotannolla ja työpaikkojen määrällä mitattuna nopeimmin kasvaviin alueisiin länsimaissa. Koulutuksen, tutkimuksen ja kulttuurin alueella kolmannen sektorin osuus korostuu jatkossa entisestään. Kolmannella sektorilla on jo nyt huomattava taloudellinen ja kulttuurinen merkitys.

Kunta kaupallisten kulttuuripalvelujen tuottajana

Suomessa vastuu julkisista palveluista kuuluu julkiselle vallalle, kunnille ja valtiolle. Kunnat ovat perustuslain mukaan itsehallinnollisia yksiköitä, joiden asema ja hallinto on määritelty kuntalaissa (365/1995) ja niiden tehtävänä on hoitaa itselleen ottamansa ja laissa säädetyt tehtävät. Kuntien tehtävänä on tuottaa asukkailleen erilaisia palveluja, kuten koulutus-, sosiaali- ja terveydenhuollon, teknisen infrastruktuurin sekä kulttuurialan palveluja. Kulttuuripalvelujen osalta kuntien palvelutuotantoon kuuluvat mm. taideopetus-, kirjasto-, kulttuuri- ja liikuntapalvelut sekä nuorisotoimi.

Kuntien kulttuuritoimintaa ohjaava lainsäädäntöoikeus voidaan jakaa viranomaistoimintaa ohjaavaan yleislainsäädäntöön sekä kulttuuritoimintaa ohjaavaan erityislainsäädäntöön. Yleislainsäädännön osalta keskeisiä ovat kuntalaki ja yleishallinto-oikeudellinen lainsäädäntö, johon kuuluvat hallintomenettelylainsäädäntö (hallintomenettelylaki, laki ja asetus tiedoksiannosta hallintoasioissa, laki ja asetus asiakirjain lähettämisestä jne.), hallintolainkäyttöä koskeva säädäntö (hallintolainkäyttölaki, hallinto-oikeuslaki ja –asetus sekä laki ja asetus korkeimmasta hallinto-oikeudesta) sekä asiakirja- ja julkisuuslainsäädäntö (laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta, arkistolaki jne..)

Yleishallinto-oikeudellinen lainsäädäntö ohjaa kaikkea hallinnonalasta riippumatonta julkista viranomaistoimintaa. Sen sijaan erityisesti kulttuuritoimen sektorin kannalta keskeisimpiä lainsäädännön ohjeistuksia ovat em. laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (635/1998, 520/2000) sekä rahoitettavaa toimintaa määrittelevät sektorilait: laki kuntien kulttuuritoiminnasta (728/1992, 928/2000), kirjastolaki (904/1998, 925/2000), taiteen perusopetuksesta annettu laki (633/198, 518/2000, museolaki (729/1992) ja teatteri- ja orkesterilaki (730/1992). Kulttuuripalvelujen tuottamista ja taide- ja kulttuurilaitosten toimintaa rahoitetaan sekä kuntien suoralla omalla rahoituksella että valtionosuuksilla.

Edellä lueteltu lainsäädäntö on ensisijaisesti luotu ohjaamaan viranomaisten toimintaa siten, että oikeudenmukaisuus ja tasapuolisuus sekä kansalaisten yhdenvertaisuus ja

demokratia toteutuu julkishallinnossa. Näiden lakien lisäksi julkishallinnossa noudatetaan mm. sitä lainsäädäntöä, joka koskee verotusta, kirjanpitoa sekä elinkeinon harjoittamista.

Julkishallinnon toiminta kaupallisten kulttuuripalvelujen ja tapahtumatoiminnan järjestäjänä on ongelmallinen. Lähtökohtana kunnalla toiminnan järjestämisessä on ensisijaisesti täyttää julkishallinnon toimintaa ja ohjausta velvoittavan lainsäädännön ja hallinnon ehdot. Ongelmia muodostuu erityisesti riittävän ja itsenäisen päätöksenteon delegoinnissa välittömään palvelutuotantoon, yritysten välisen keskinäisen kaupankäynnin periaatteiden soveltamisessa hankintatoiminnassa ja muussa kaupankäynnissä sekä erilaisten työ- ja esiintymissopimusten joustavassa solmimisessa. Lisäksi kunnan erityisluonteesta seuraa ongelmia tapahtumatoimintaan liittyvän sponsoroinnin ja markkinoinnin luontevassa toteuttamisessa sekä toimintaan liittyvän talkootyön järjestämisessä ja korvaamisessa. Edellä mainituista syistä onkin viime vuosina etsitty uusia tapoja palveluiden tuotantoon ja hyödynnetty kuntien ja muiden toimijoiden yhteistyötä.

Kunta sijoittuu kaupallisten kulttuuripalvelujen tuottajana lähelle ei-kaupallisten ja aatteellisten yhdistysten periaatteella toimivaa organisaatiota. Lainsäädännöstä ja hallinnosta johtuen kunta häviää usein toiminnan järjestämisen tehokkuudessa ja organisaation joustavuudessa järjestöille, mutta toisaalta kunta voi huolehtia palveluista nimenomaan ostamalla niitä järjestöiltä tai yrityksiltä.

Yritysmuoto kaupallisten kulttuuripalvelujen tuottamisessa

Yritystoimintaa ohjaava lainsäädäntö antaa luontevan tuen ja organisaatiomuodon nimenomaan kaupallisen palvelutoiminnan järjestämiseen. Yritystoimintaa ohjaavan lainsäädännön osalta voidaan luetella seuraavia toiminnan järjestämisessä huomioon otettavia osa-alueita:

- Kirjanpitolainsäädäntö ja tilinpäätös
- Yritysverotus ja vero-oikeus
- Yhtiölainsäädäntö ja yritysjärjestelyt
- Tilintarkastuslainsäädäntö
- Palkkalaskenta sekä siviili- ja työoikeus
- Rahoituksen lainsäädäntö
- Pankkitoiminta
- Markkinointiviestinnän säännökset

Yritysmuotoja on viisi; yksityinen toiminimi, avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö sekä osuuskunta. Yritysmuodon valintaan vaikuttavat seikat ovat mm. perustajien lukumäärä, pääoman tarve, vastuu tai yritysrisi, toiminnan joustavuus, toiminnan jatkuvuus, voiton ja tappion jakaminen, palkanmaksu sekä verotus.

Yksityinen toiminimi

Yksityinen toiminimi on yksinkertaisin yrityksen muoto silloin, kun perustajia on yksi. Kiinteä toimipiste edellyttää toiminimeä. Yrittäjä tekee itsenäisesti päätökset ja on myöskin henkilökohtaisesti vastuussa yrityksen tappioista, mutta saa yrityksen tuottaman voiton itselleen ja perheelleen. Toiminimen perustaminen ei edellytä minimipääomaa, ainoastaan työpanoksen.

Avoim yhtiö

Avoim yhtiö koostuu kahdesta tai useammasta fyysisestä tai juridisesta henkilöstä, joilla mieluiten on kirjallinen yhtiösopimus. Päätöksenteko tapahtuu ensisijaisesti yhtiösopimuksessa määrättyllä tavalla. Jokainen yhtiömies voi erikseen tehdä yhtiötä velvoittavia sitoumuksia, ellei tätä oikeutta ole yhtiömiesten välisessä sopimuksessa rajoitettu. Jokainen yhtiömies vastaa omaisuudellaan yhtiön toiminnasta ja voi saada yhtiöstä varoja joko verotettavana palkkatulona, voitto-osuutena tai lainana. Avoimen yhtiö perustamiseen ei myöskään toiminimen tavoin tarvita rahapanosta.

Kommandiittiyhtiö

Kommandiittiyhtiö on muutoin samanlainen kuin avoim yhtiö, mutta kommandiittiyhtiössä on kahdenlaisia yhtiömiehiä. Vastuunalaiset yhtiömiehet vastaavat henkilökohtaisesti yhtiön velvoitteista kuten avoimessa yhtiössä. Äänettömien yhtiömiesten vastuu sen sijaan rajoittuu yhtiösopimuksessa sovittavan omaisuuspanoksen määrään. Kommandiittiyhtiössä on oltava vähintään yksi vastuunalainen yhtiömies ja vähintään yksi äänetön yhtiömies. Eli kaikissa kommandiittiyhtiöissä on kahdenlaisia yhtiömiehiä, äänetön sijoittaa vain rahaa eikä saa osallistua päätöksentekoon, mutta vastaa vain sijoittamallaan pääomalla yhtiön vastuista.

Osakeyhtiö

Osakeyhtiön voi perustaa ja siihen sijoittaa pääomaa yksi tai useampi fyysinen tai juridinen henkilö. Osakeyhtiön vähimmäispääoma on 8000 euroa ja osakkeet jakautuvat sijoitetun pääoman mukaan. Osakeyhtiö koostuu kolmesta päättävästä toimielimestä, yhtiökokouksesta, hallituksesta sekä toimitusjohtajasta. Osakkeenomistajan vastuu rajoittuu yhtiöön sijoitetun osakepääoman määrään. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat yhtiölle aiheuttamastaan vahingosta sekä myös osakkaille että ulkopuolisille syntyneestä vahingosta, mikäli vahingon on aiheuttanut osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen vastainen toiminta. Osakkeenomistajat voivat saada yhtiöstä osinkotuloja sekä tietyin rajoituksin palkkatuloja ja lainaa.

Osuuskunta

Osuuskunta on vähintään viidestä henkilöstä koostuva yhteisöyrittäjä, jonka tarkoituksena on jäsentensä taloudenpidon ja elinkeinon tukemiseksi harjoittaa taloudellista toimintaa. Jäsenet osallistuvat osuuskunnan toimintaan ja käyttävät hyväkseen sen palveluja. Osuuspääoma muodostuu jäsenten maksamista yhtä suurista osuusmaksuista ja henkilöjäsenten osalta osuuskunta vastaa työnantajavelvoitteista jäsenen työllistyessä. Osuuskunta perustetaan perustamiskokouksessa, jossa perustamissopimus allekirjoitetaan. Osuuskunnan kokouksella on ylin päätäntävalta, joka koostuu jokaisen jäsenen äänestä. Verotus tapahtuu osakeyhtiön tavoin.

2. AMMATTITAITO

2.1. Ammattitaidon hallinta

Kulttuuritapahtumia kaupallisena ohjelmapalvelutuotteena järjestettäessä tarvitaan laaja-alaista tiedollista ja taidollista osaamista. Tapahtumien järjestäminen on tavallisesti moniammatillisen toteuttajatyöryhmän toimintaa, jota johtaa tuottajana toimiva henkilö.

Tuottajan ammattitaidon osa-alueet

Kulttuuritapahtuman tai kulttuurisen ohjelmapalvelun tuottajan ammattiin kuuluvat vastuualueet voidaan määritellä seuraavasti:

- taiteellinen vastuu, jolla tarkoitetaan tapahtuman tavoitteisiin ja sisältöön liittyvää ratkaisuvalltaa
- taloudellinen vastuu, jolla tarkoitetaan tapahtuman rahoitukseen, taloussuunnitteluun ja taloudenpitoon liittyvää toimintaa
- toiminnallinen vastuu, joka tarkoittaa päätösvaltaa erikseen määritellyllä toimintasektorilla (esim. markkinointi, tiedotus, turvallisuus, ravitsemispalvelut, tilat ja välineet)
- tuottajalla voi olla vastuullaan kaikki mainitut osa-alueet, mutta hän voi jakaa osavastuita (esim. taiteellinen suunnittelu, markkinointi, ravitsemispalvelut jne.) muille toteuttajille vastaten kuitenkin itse tuottamisen kokonaisuudesta
- tuottaja voi toimia yrittäjänä, palkattuna työntekijänä tai vapaaehtoisena

Tuottajan ammattitaito ilmenee:

- taiteellisessa vastuussa siten, että tapahtuma on omaleimainen sekä omalla alallaan arvostettu ja korkeatasoinen sekä kiinnostaa alan ammattilaisia ja
- taloudellisessa vastuussa siten, että tapahtuman yleisön mielestä laatu-hintasuhde on kohdallaan, talousarvion menot ja tulot on arvioitu oikein sekä että rahoittaja(t) ovat valmiita rahoittamaan tapahtumaa jatkossakin
- toiminnallisessa vastuussa siten, että kohdeyleisö tuntee tapahtuman, sillä on järjestelyihin tyytyväistä yleisöä, osallistujia, esiintyjä ja muuta henkilöstöä sekä että sen julkisuuskuva on myönteinen

Tuottajan tehtävien hoitaminen edellyttää toiminnan ja toimialan riittävää tuntemusta, joka tarkoittaa sitä, että tuottaja:

- tunnistaa tapahtuman järjestämiseen liittyvät mahdollisuudet ja riskit, osaa käyttää mahdollisuudet hyväkseen ja välttää riskejä
- tuntee tapahtuman toimialaan liittyvän toimintakentän ja –kulttuurin ja hallitsee alan keskeiset käsitteet
- tuntee tapahtumaan liittyvän lainsäädännön ja viranomais määräykset
- ymmärtää kokonaisvastuunsa palvelun tuottajana sekä asiakkaiden että työntekijöiden suhteen ja osaa työssään ottaa huomioon asiakaspalvelun, tuoteturvallisuuden ja työturvallisuuden vaatimukset

Soveltuvuutta alalle, joka ilmenee siten, että tuottaja:

- löytää parhaat mahdolliset esiintyjät ja muu tapahtuman toteuttajat
- osaa verkostoitua tarpeen mukaan eri tahojen kanssa sekä hallitsee vuorovaikutus-, esiintymis- ja neuvottelutaidot

- on luova ja organisointikykyinen, hänellä on uskallusta, sitkeyttä, paineensietokykyä, kokonaisnäkemystä, ihmistuntemusta, tilannetajua, muuntautumiskykyä, innostusta ja intohimoa
- on kielitaitoinen ja hänellä on hyvä yleissivistys ja kulttuurien tuntemus

Käytännön työtaitoa

- jonka voi saavuttaa koulutuksen, työkokemuksen tai harrastuksen kautta, ihanteellisessa tapauksessa niiden yhdistelmänä
- johon valmistavat erityisesti ammattikorkeakouluissa suoritettavat kulttuurituottajan tutkinnot sekä ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa annettava ammatillinen täydennyskoulutus

Toteuttajien ammattitaidon osa-alueet

Kulttuuritapahtuman tai kulttuurisen ohjelmapalvelun toteuttajan ammattitaitoa voidaan määritellä seuraavien toimintakokonaisuuksien kautta:

- tapahtuman kokoamiseen liittyvä toiminta, johon kuuluu tiedottaminen, markkinointi, tilojen varaaminen ja varustaminen sekä yhteydenpito esiintyjiin tai heidän edustajiinsa
- tapahtuman toteuttamiseen, ylläpitoon ja huoltoon liittyvä toiminta, joka sisältää mm. asiakaspalvelun, turvallisuustehtävät, järjestyksenvalvonnan, kuljetukset ja puhtaanpidon
- asiantuntijapalvelujen tuottamiseen liittyvä toiminta, kuten valo- ja äänitekniinen suunnittelu ja toteutus, soitinten viritys, tilojen koristelu, lipunmyynti
- lisäpalvelujen tuottamiseen liittyvä toiminta, johon kuuluvat mm. ravitsemis- ja lastenhoitopalvelut sekä yleisön kuljetus- ja majoituspalvelut
- toteuttaja voi olla yrittäjä (alihankkija), palkattu tai vapaaehtoinen työntekijä
- tehtävänimikkeitä voivat olla esimerkiksi ohjelmasihteeri/vastaava, tiedottaja, markkinointisihteeri, turvallisuuspäällikkö, kuljetusvastaava, ääni- tai valosuunnittelija/tarkkailija, catering-vastaava, majoittaja, aluevastaava, lipunmyyjä, lavajärjestäjä, graafikko, rakentaja, dokumentoija.

Toteuttajan ammattitaito ilmenee moniammatillisessa työryhmässä oman erityisammattitaidon hyvässä hallinnassa ja kyvyssä soveltaa sitä tapahtuman kokonaisuuden kannalta toimivalla tavalla. Ammattitaitoinen toteuttaja kykenee näkemään työtehtävänsä osana tapahtuman kokonaisuutta ja osaa sovittaa oman työnsä erityisvaatimukset joustavasti muiden työryhmässä työskentelevien toimintaan.

2.2. Ammattitaito ja koulutus

Opetusministeriön vastuulle kuuluvat mm. koulutus-, tiede-, ja kulttuuriasiat. Ministeriön toiminnan tavoitteena on taata kansalaisten mahdollisuudet kehittää itseään koulutuksen ja kulttuuripalvelujen avulla sekä turvata työelämän vaatima ammattitaito, vahvistaa kansallista kulttuuria ja edistää kansainvälistä yhteistyötä.

Suomen koulutusjärjestelmä muodostuu mm. toisen asteen koulutuksesta, johon kuuluvat ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus sekä ylimmästä, korkea-asteen koulutuksesta, jota

annetaan ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa. Aikuiskoulutusta on tarjolla kaikilla koulutustasoilla.

Ammatillinen koulutus

Ammatillinen koulutus jakaantuu peruskoulutukseen, lisäkoulutukseen ja oppisopimuskoulutukseen. Kulttuurialalla on viisi perustutkintoa ja yhteensä kahdeksan koulutusohjelmaa. Perustutkintoja ovat käsi- ja taideteollisuusalan, audiovisuaalisen viestinnän, kuvallisen ilmaisun sekä tanssi- ja musiikkialan perustutkinnot.

Korkeakoulutus

Suomen korkeakoululaitos muodostuu kahdesta rinnakkaisesta sektorista: yliopistoista ja ammattikorkeakouluista.

Ammattikorkeakoulut (amk) ovat luonteeltaan pääosin monialaisia, useimmiten alueellisia korkeakouluja, joiden toiminnassa korostuu yhteys työelämään. Niissä suoritettavat tutkinnot ovat ammatillispainotteisia korkeakoulututkintoja. Kulttuurialan ammattikorkeakoulututkintoja ovat kulttuurituottaja, arthenomi, konservaattori, kuvataiteilija, medianomi, muotoilija, musiikkipedagogi, muusikko, tanssinopettaja, teatteri-ilmaisuhjaaja ja vestonomi.

Yliopistolaitoksen toiminnan lähtökohtana on tutkimuksen ja opetuksen yhteys: yliopistojen perustehtävänä on harjoittaa tieteellistä tutkimusta ja antaa siihen perustuvaa ylintä opetusta. Kulttuuriopintoja tarjoavia koulutusaloja ovat erityisesti kuvataide-, musiikki-, taideteollinen sekä teatteri- ja tanssiala (taidekorkeakoulut) sekä useat humanistiset oppiaineet, kuten taiteiden, historian ja kulttuurin tutkimukseen liittyvät aineet sekä filosofia (tiedekorkeakoulut). Kulttuurintutkimusta ja –opetusta on myös yhteiskuntatieteellisissä ja kaupallisissa aineissa.

Aikuiskoulutus

Aikuiskoulutusjärjestelmä tarjoaa yleissivistävää ja ammatillista peruskoulutusta aikuisille sekä peruskoulutusta täydentävää lisä- ja täydennyskoulutusta. Koulutus on joko tutkintotavoitteista tai vapaatavoitteista koulutusta. Kulttuuritapahtumien tuottamiseen liittyvää aikuiskoulutusta tarjoavat kulttuurialan koulutusta antavat ammattikorkeakoulut sekä taide- ja tiedekorkeakoulujen täydennyskoulutuskeskukset.

2.3. Ammattitaidon erityisvaatimukset

Kaupallisten kulttuuritapahtumien toteuttaminen edellyttää erityisesti seuraavia asioita:

Kokemuksen ja koulutuksen kautta saavutettu osaaminen

Tarvittava osaaminen voidaan saavuttaa koulutuksella ja kokemuksella tai työkokemuksen kautta riittävän kauan alan tehtävissä toimimalla. Ammattitaito voidaan todentaa esimerkiksi työtodistuksilla tai näytöllä.

Riskien hallintaan liittyvät taidot

Riskien hallinta on osa kaupallisten kulttuuritapahtumien suunnittelua. Riskien hallinta edellyttää toimintaan liittyvien riskien kartoittamista ja niiden minimointia sekä olosuhteiden jatkuvaa arviointia ja seurantaa. Ennalta arvaamattomien tapahtumien (esim. luonnonolosuhteet, asiakasmäärän muutokset, esiintyjien peruutukset, järjestyshäiriöt, tekniset häiriöt, sairastapaukset) osalta riskien hallinta edellyttää toimivaa suunnitelmaa sekä henkilökunnan kykyä tunnistaa ja ehkäistä ongelmatilanteet.

Palveluun ja tuotteeseen liittyvän teknisen välineistön tunteminen

Kulttuuritapahtumien järjestäminen vaatii monialaista ammattitaitoa ja välineistöä. Tuottajalta edellytetään kykyä tunnistaa tapahtuman tekniset sekä muut välineistövaatimukset ja huolehtia siitä, että välineistöä käyttää ammattitaitoisesti.

Asiakaspalvelu

Kaupallisessa kulttuuritapahtumassa kaikki palveluketjun tehtävät ja toiminnot ovat asiakaspalvelutehtäviä ja edellyttävät asiakaspalvelutaitoja. Hyvän asiakaspalvelijan ominaisuuksia ovat mm. kyky asettua asiakkaan asemaan, kohteliaisuus, ystävällisyys, joustavuus, suvaitsevaisuus, täsmällisyys, tasapuolisuus ja oikeudenmukaisuus, perehtyneisyys asioihin ja kyky ottaa asioista selvää, luovuus, tilannetaju, vastuun ottaminen omista työtehtävistä, kyky ottaa palautetta vastaan sekä paineensietokyky. Hän on myös turvallisuutta ja luottamusta herättävä. Tavoitteena tulee olla asiakkaan odotusten täyttäminen ja jopa ylittäminen.

Työturvallisuus

Ammattitaitoon kuuluu työturvallisuusmääräysten tuntemus sekä kyky soveltaa niitä käytännössä. Tämä ammattitaitovaatimus kuuluu ensisijaisesti palvelun tuottajalle ja toteuttajalle.

Asiakkaan toimintakyvyn arviointi

Mikäli ohjelmapalveluun liittyy asiakkaan aktiivista osallistumista tapahtumaan ja varsinkin jos se toteutetaan esimerkiksi luonnossa tai muussa kuin tapahtumatuotantoon tarkoitetuissa tiloissa (teollisuushalli, varasto, historiallinen kohde) voi siihen liittyä turvallisuuteen liittyviä riskejä. Tuottajan ja järjestäjän ammattitaitoon kuuluu se, että hän osaa arvioida tapahtumaan osallistuvan kyvyt käyttää palvelua ilman riskiä. Palvelun käyttöä voi heikentää esim. päihtymys, tilaisuuden luonteeseen sopimaton varustus tai pukeutuminen, liikuntarajoitteisuus jne.

Toiminnan kannalta välttämätön kielitaito

Ammattitaitoon kuulu myös toiminnan ja asiakkaiden kannalta riittävä kieli- ja kommunikointitaito. On kyettävä toimimaan ja kommunikoimaan ymmärrettävällä tavalla erilaisten ihmisten kanssa myös poikkeustilanteissa.

3. KESTÄVÄ KEHITYS

Kaupallisten kulttuuritapahtumien toteuttamisessa on noudatettava kestävän kehityksen periaatteita, jotka on hyväksytty sekä valtiollisella että kansainvälisellä tasolla. Lisäksi nämä periaatteet on otettu paikallistason ohjelmiin ja strategioihin. Niitä käytetään myös markkinoinnissa ja ne ovat yksi kulttuuritapahtumienkin kilpailukeino.

3.1. Kestävän kehityksen periaatteet

"Kestävä kehitys on maailmanlaajuisesti, alueellisesti ja paikallisesti tapahtuvaa jatkuvaa ja ohjattua yhteiskunnallista muutosta, jonka päämääränä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet"

Vuonna 1987 julkaistussa YK:n raportissa "Yhteinen tulevaisuutemme" ns. Brundtlandin komissio esitti määritelmänsä kestävästä kehityksestä. Määritelmän mukaan kestävä kehitys tyydyttää nykyhetken tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa.

Rion julistuksessa (1992) on lueteltu periaatteet, jotka tulisi ottaa huomioon kaikessa toiminnassa. Tunnetuimpia näistä periaatteista ovat muun muassa varovaisuusperiaate, ympäristönäkökohtien yhdentäminen kaikkeen kehitykseen sekä kansalaisten osallistumismahdollisuuksien turvaaminen päätöksenteossa. Rion merkittävimpiin tuloksiin kuului maailmanlaajuisen kestävä kehityksen toimintaohjelman eli Agenda 21:n hyväksyminen. Toimintaohjelmassa on neljä kokonaisuutta:

1. kehityksen taloudellinen ja sosiaalinen ulottuvuus,
2. luonnonvarojen suojelu ja kestävä käyttö,
3. tärkeimpien toimijoiden roolin vahvistaminen sekä
4. toimeenpanon välineet, joita ovat mm. lainsäädäntö, rahoitus, teknologian siirto ja koulutus.

Suomessa valtioneuvosto teki vuonna 1998 periaatepäätöksen ekologisen kestävyden edistämisestä. Siinä esitetään hallituksen kestävä kehityksen peruslinjaukset ekologisen kestävyden edistämiseksi ja sitä edistävien taloudellisten sekä sosiaalisten ja kulttuuristen edellytysten luomiseksi, tärkeimpiä kestävä kehityksen toiminta-alueita koskevat strategiset tavoitteet sekä käsitellään ohjelman seurantaa sekä kestävä kehityksen tilan arviointia.

Peruslinjaukset ovat seuraavat:

- A. Ekologisen kestävyden edistäminen (mm. ilmastonmuutoksen hidastaminen, edellytysten luominen päästöjen vähentämisen kannalta edullisten energialähteiden käyttöönnotolle, tuotanto- ja kulutustapojen muutoksen edistäminen ja uusiutumattomien luonnonvarojen käytön vähentäminen),
- B. Ekologista kestävyttä edistävien taloudellisten edellytysten luominen (mm. vakaan ja tasapainoisen kasvun edistäminen, taloudellisen ja osaamispääoman kasvattaminen sekä luontopääoman vaaliminen, verojärjestelmän kehittäminen työllisyyttä tukevaan ja ympäristökuormitusta vähentävään suuntaan) sekä

- C. Ekologista kestävyttä edistävien sosiaalisten ja kulttuuristen edellytysten luominen (mm. kansalaisten mahdollisuuksien parantaminen omaehtoiseen toimintaan, osallistumiseen ja vaikuttamiseen, kestävän kehityksen tietopohjan, osaamisen ja tietouden vahvistaminen, työ-, asuin- ja elinympäristöjen terveellisyyden, viihtyisyyden ja sosiaalisen toimivuuden parantaminen sekä kulttuurin moninaisuuden, kulttuuriperinnön ja kulttuuri-identiteetin vaaliminen).

Valtioneuvoston periaatepäätöksen henki on ekologinen ja kestävän kehityksen muut ulottuvuudet on nähty sitä edistävänä ilman omaa itseisarvoa. Ympäristöministeriössä puolestaan korostetaan erityisesti paikallistason merkitystä. Osallistumisella voidaan edistää paikallisten lähtökohtien ja kansalaisten näkemysten huomioonottamista.

3.2. Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys

Sosiaalista ja kulttuurista kestäväää kehitystä on tuotu enemmän esille vasta viime vuosina. Ympäristöministeriössä korostetaan hyvinvoinnin näkökulmaa. Sosiaalisessa ja kulttuurisessa kestävyudessa keskeisenä asiana on taata, että hyvinvoinnin edellytykset siirtyvät sukupolvelta toiselle. Kansalaisten perus hyvinvointi on yksi tärkeä edellytys ekologisen kestävyuden edistämiseksi ja sen yhteiskunnalliselle hyväksyttävyydelle.

Tämän hetkisistä sosiaalisista haasteista suurimpia ovat työttömyys sekä pääosin siitä johtuva syrjäytyminen ja sosiaalisten erojen kasvu. Olennaiseksi kysymykseksi muodostuu se, millä yhteiskunnan toimilla voidaan luoda edellytyksiä elämönhallinnalle, omakohtaiselle vastuunotolle, kestävien elämäntapojen tavoittelulle ja oppimiselle. Kasvatusta, koulutusta ja osallistumista tarjoamalla luodaan edellytyksiä oman toiminnan vaikutusten ymmärtämiseen. Erilaisilla kansalaisyhteiskunnan toimijoilla on tärkeä rooli esimerkiksi kulutustapojen muuttamisessa.

Tietoisuus kulttuurin ja sen tuottamien käyttäytymismallien merkityksestä kestäväälle kehitykselle on vähitellen kasvanut. Kulttuuriin kuuluvat mm. arvot, kansalliset toimintamallit, kansainvälinen vuorovaikutus, erilaiset ympäristöt ja jokapäiväisen elämän käytännöt. Kestävän kehityksen edistämiseksi tehtävien ratkaisujen tulee ottaa huomioon kulttuurisen toimintaympäristön antamat mahdollisuudet ja myös sen asettamat rajoitukset.

Kulttuuriseen kestävyteen vaikutetaan vaalimalla suomalaisen taiteen eri lajien elinvoimaisuutta sekä alueellisia ominaispiirteitä, kuten kansanperinnettä, maisemaa ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaita rakennuksia ja asuinympäristöjä. Yksi suomalaisen kulttuurin ominaispiirteistä on metsien ja vesistöjen keskeinen merkitys. Tärkeätä on vähemmistö-kulttuurien identiteetin ja elinvoimaisuuden tukeminen. Kulttuurin ja kestävän kehityksen yksi osa-alue on suvaitsevaisuuden edistäminen, johon Suomi on sitoutunut kansainvälisesti ja kansallisesti (valtioneuvoston periaatepäätös 6.2.1997).

Kulttuuritapahtuman sosiaalista kestävyttä määrittää myös tapahtuman suhde paikallisyhteisöön ja paikalliseen kulttuuriin. Sosiaalisesti kestävä tapahtuma vahvistaa paikallista yhteenkuuluvuuden tunnetta ja alueellista identiteettiä sekä omaehtoista ja kansalaislähtöistä tahdonmuodostusta. Kotiseutuhenki tai me-henki ilmenee esimerkiksi paikallisessa talkootyössä, johon useimmat tapahtumat järjestelyissään turvautuvat.

Tapahtuman luonne ja sen symbolinen merkitys määrittää pitkälti sitä, vahvistaako tapahtuma olemassaolollaan paikallisten asukkaiden itsetietoisuutta, ideologiaa tai vaikkapa historiallista jatkuvuuden tunnetta. Olennaiseksi tällöin muodostuu tapahtuman aika- ja paikkasidonaisuus. Sosiaalisesti kestävä tapahtuma perustuu paikallisten arvojen, elämäntapojen ja kulttuuriperinnön kunnioittamiselle. Autenttisuus on siten eräs sosiaalista kestävyyttä vahvistava voima.

Lisäksi tapahtuman luonteen tulisi olla sellainen, että se puhuttelee paikallisten asukkaiden arvomaailmaa ja ilmentää esimerkiksi paikallista harrastustoimintaa. Paikallisuuden ohella tapahtuma voi lisätä myös muilla tavoin yhteenkuuluvuutta ja me-henkeä. Tapahtuma luo luonteesta riippumatta jo sellaisenaan yhteistoiminnan ja kokoontumisen foorumin paikallisille asukkaille, joka voi parhaimmillaan vahvistaa asukkaiden yhteenkuuluvuutta.

Esimerkkejä on myös siitä, että korkeatasoinen taidefestivaali voi menestyä yllättävässäkin ympäristössä. Tällöin tapahtumasta tulee aikaa myöten osa paikkakunnan tai seudun paikallista kulttuuria, vaikka se ei alun perin olisikaan perustunut paikkakunnan omaan historiaan ja perinteisiin tai harrastustoimintaan.

3.3. Kulttuuritapahtumien taloudellinen kestävyys

Kulttuuritapahtumien taloudellista kestävyttä voidaan tarkastella alueellisten vaikutusten näkökulmasta. Tapahtumien taloudellinen kestävyys on muodostunut entistä ajankohtaisemmaksi, sillä kulttuuritoiminnoilta odotetaan yhä useammin paitsi taiteellisesti korkeatasoisia sisältöjä myös taloudellisia hyötyvaikutuksia. Kulttuuritapahtumia koskeneet tutkimukset ovat osoittaneet tapahtumilla olevan huomattavia taloudellisia vaikutuksia. Vaikutuksia on tutkittu lähinnä tapahtumissa vierailevan yleisön kulutuskäyttäytymisen näkökulmasta. Erilaiset kerroinanalyysit ovat osoittaneet, että tapahtumilla on ollut paitsi suoria, tapahtuman aikana realisoituvia vaikutuksia, myös epäsuoria, pidemmällä aikavälillä ilmeneviä talousvaikutuksia. Tapahtuman talouden kestävyttä tulisi arvioida sekä lyhyen aikavälin tuottojen (työpaikat, yleisön kulutus) että pitkällä aikavälillä realisoituvien ilmiöiden (kuten imagojen paraneminen) näkökulmista.

Taloudellisesti kestäväan kehitykseen tapahtumien kohdalla vaikuttaa muun muassa järjestämispaikkakuntien koko. Suurimmissa kaupungeissa ns. taloudellinen kerroin on suurin, koska ne ovat palvelurakenteeltaan ja tuotevalikoimaltaan itseriittoisimpia. Vastaavasti ns. taloudelliset vuodot ovat pienimmissä kaupungeissa suurempia, koska tapahtumien yleisö joutuu turvautumaan palvelujen käytössä usein myös lähipaikkakuntien palveluihin. Pienet paikkakunnat saattavat kuitenkin tässä suhteessa erota toisistaan paljonkin.

3.4. Kulttuuritapahtumien ekologinen kestävyys

Ekologisen kestäväan kehityksen toteuttamiseksi on ihmisen toiminta sopeutettava ympäristön sietokykyyn ja luonnonvaroihin. Myös kulttuuritapahtumissa tuotteiden ja palveluiden valmistus ja jakelu hoidetaan mahdollisimman vähän ympäristöä rasittaen.

Keskeistä on varovaisuusperiaatteen noudattaminen, mikä merkitsee riskien, haittojen ja kustannusten arvioimista ennen varsinaista tapahtumaa. Tärkeitä periaatteita ovat myös

haittojen synnyn ennalta estäminen sekä torjuminen syntylähteillä. Periaatteena on, että haittojen kustannukset peritään mahdollisuuksien mukaan niiden aiheuttajalta.

Luonnonvarojen kestävä käyttö edellyttää, että uusiutumattomia luonnonvaroja käytetään säästeliäästi ja tehokkaasti ja samalla pyritään korvaamaan ne uusiutuvilla luonnonvaroilla. Uusiutumattomat luonnonvarat, jotka jo on otettu käyttöön, pidetään mahdollisimman kauan kierrossa. Se merkitsee syntyvän jätteen määrän vähentämistä, jätteiden uudelleen käyttöä ja kierrätystä.

Kulttuuritapahtuman vaikutusta ympäristöön mitataan ja seurataan samalla tavalla kuin muidenkin palveluiden ja tuotteiden. Ympäristön tilaa ja siihen vaikuttamista arvioidaan erityisesti seuraavilla menetelmillä:

- Elinkaariarviointi (tai elinkaarianalyysi, "Life Cycle Assessment" tai "Life Cycle Analysis, LCA") on menetelmä, jonka avulla pyritään systemaattisesti selvittämään tuotteen tai palvelun koko elinkaaren aikaiset ympäristövaikutukset raaka-aineen hankinnasta tuotteen hylkäämiseen asti.
- Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA) tavoitteena on ennaltaehkäistä maankäytön ja suurten tuotantoyksiyöiden haitallisia vaikutuksia. Tavoitteena on saada ympäristöasiat suunnitteluun taloudellisten, teknisten ja sosiaalisten näkökohtien rinnalle. Se lisää myös kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa suunnitteluun. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä ohjaa laki.
- Ekologinen jalanjälki (Wackernagel ja Rees 1996) arvioi ihmisen kuluttamien luonnonvarojen määrää suhteessa luonnon uusiutumiskykyyn.
- Ekologinen selkäreppu on se luonnonvarojen määrä, minkä tuote vaatii elinkaarensa aikana. Huomio kiinnittyy nanogrammojen sijasta megatonneihin.
- MIPS (Material Input Per Service Unit, Wuppertal-instituutti) on materiaalitehokkuuden mitta. MIPS = ekologinen selkäreppu/käyttökerrat.

Materiaalitehokkuus on uusi tapa tarkastella ympäristöasioita. Ainevirtoja luonnosta ihmisen talouteen on esitetty yleismittariksi sille kokonaispaineelelle, jonka ihminen luonnolle aiheuttaa. Materiaalitehokkuutta voidaan lisätä käyttämällä tuotteita tehokkaasti. Tuotteen myymisen sijaan voidaan myydä sen käyttöoikeutta lainaamalla, liisaamalla ja vuokraamalla tuotetta. Joistakin tuotteista voidaan tehdä yhteiskäyttöisiä. Palautuskannustimet, kuten pantti tai palautuslähetykset, lisäävät tuotteen uudelleenkäyttöä tai kierrätystä. Pitkä takuu viestittää myös kulttuurisen ohjelman palvelun ja tuotteen kestävydestä.

Ympäristöhaittoja ehkäisevä toiminta

Kulttuuritapahtuman järjestämisen aiheuttamia ympäristöhaittoja luonnolle voivat olla maaperän kuluminen ja tiivistyminen, roskaantumisen, eläimistön häiriintyminen, puuston ja muun kasvillisuuden vahingoittuminen sekä muut mahdolliset haitat. Peruseriaate on, että jätteiden syntyä tulisi vähentää jo ennakolta. Lisäksi ohjelman palvelujen tuottajan tulee ottaa huomioon, että kaupalliset ohjelman palvelut eivät kuulu jokamiehen oikeuden piiriin.

Yleiset ohjeet haittojen ehkäisemiseksi ovat:

- tapahtuma toteutetaan luvallisilla alueilla
- liikkumiseen käytetään pääsääntöisesti sitä varten merkittyjä ja rakennettuja väyliä
- noudatetaan lainsäädännön velvoitteita ja viranomaisten määräyksiä sekä alueen ja tapahtumapaikan ylläpitäjän tai muun vastaavan ohjeita ja määräyksiä
- vesistöön ei lasketa likaavia tai tarpeettomasti rehevöittäviä aineita ja vältetään yleensäkin niiden käyttöä
- toimitetaan kaikki syntyneet jätteet niille kuuluviin paikkoihin
- vältetään kertakäyttöisten astioiden ja ruokailuvälineiden käyttämistä ja mikäli niitä kuitenkin käytetään, huolehditaan niiden asianmukaisesta hävittämisestä
- valitaan yleensäkin välineet ja materiaalit niin, että niistä ei synny turhaa jätettä
- selvitetään alueen uhanalaiset eliölajit ja niiden suojelumääräykset sekä vältetään liikkumista eläinten lisääntymisalueilla
- pidetään mahdollisesti mukana olevat lemmikkieläimet kytkettyinä
- vältetään meluhaittojen syntymistä
- järjestetään ajoneuvojen paikoitus niin, että se täyttää tie- ja maastoliikennelainsäädännön vaatimukset aiheuttamatta haittaa ympäröivälle luonnolle

3.5. Kestävä kehitys ja matkailu

Matkailu vaikuttaa matkakohteessa monella tavalla. Se muokkaa luonnon- ja kulttuuriympäristöä, kuluttaa luonnonvaroja ja aiheuttaa päästöjä. Lukuisten negatiivisten ympäristövaikutusten lisäksi matkailulla on myös myönteisiä vaikutuksia, kuten lisääntyvä ympäristötietoisuus, ympäristön parannustyöt ja kulttuurimaiseman ylläpitäminen.

Matkailun kulttuurivaikutuksiin liittyy keskeisesti se, kuinka kohteen kulttuuri saa vaikutteita matkailijoiden kulttuureista. Ilmiötä kutsutaan demonstraatioefektiksi. Ongelmana on se, että matkailijoiden käyttäytyminen lomalla eroaa usein heidän normaalista käyttäytymisestään ja kun kohteen väestö alkaa toimia matkailijoiden tavoin, saattavat esim. vanhat ja perinteiset elinkeinot jäädä unohduksiin. Matkailu saattaa muuttaa myös kohdealueen väestön moraalikäsityksiä.

Maaseutumatkailussa kestävä kehityksen periaatteiden huomioon ottaminen on korostetusti esillä ennen kaikkea osana laatutyötä. Luomua ja kestävyttä matkailuun – hankkeessa painotetaan seuraavia osa-alueita:

1. Ympäristöystävällinen maatalous
2. Tehokas veden ja energian käyttö
3. Mahdollisimman vähän jätteitä
4. Ekologinen rakentaminen
5. Tiedotus ympäristöasioista asiakkaille
6. Ympäristöystävällinen liikkuminen ja julkinen liikenne
7. Luonnon monimuotoisuus ja maisemansuojelu
8. Kulttuuriperintö
9. Paikallistalouden ja paikallisen yhteistyön tukeminen
10. Pyrkimys parantaa laatua ja kehittyä (kohdissa 1-9)

4. TURVALLISUUS

Asiakkaan käyttämän palvelun on tunnettava turvalliselta ja myös oltava turvallinen. Turvallisuutta tuovat järjestäjän sekä osallistujan asenteet ja halu toimia turvallisesti. Järjestäjän tulee oman ammattitaitonsa kautta varmistaa turvallisuuden toteutuminen oikean ympäristön, rakenteiden, laitteiden ja välineiden sekä toiminnan avulla.

4.1. Yleinen järjestys ja turvallisuus

Julkisia tilaisuuksia, kuten kulttuuriset tapahtumat, koskevan lainsäädännön lähtökohtana on taata kansalaisille perustuslain mukainen kokoontumisvapaus. Julkiset tilaisuudet on järjestettävä niin, että yleinen järjestys ja turvallisuus säilyy. Lainsäädännössä asetetaan järjestäjälle selvä vastuu tilaisuuden häiriöttömästä kulusta. Poliisin rooli on kokoontumisvapauden turvaaminen sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden säilymisen varmistaminen julkisissa tilaisuuksissa.

Ohjelmanpalvelujen turvallisuudesta vastaa ja sitä valvoo ensisijaisesti palvelun tuottaja. Lisäksi tuoteturvallisuutta valvovat Kuluttajavirasto, lääninhallitukset ja kuntien valvontaviranomaiset mm. ympäristö- ja terveydensuojeluviranomaiset. Tuoteturvallisuuslaki koskee elinkeinonharjoittajan kuluttajille tarjoamia palveluja – elinkeinon harjoittaja voi olla yksityinen henkilö, yritys, yhdistys tai järjestö. Kulttuuritapahtuma tai ohjelmanpalvelu tai siihen osallistuminen ei saa vaarantaa kuluttajan terveyttä tai omaisuutta. Vaaraa tai haittaa ei saa myöskään aiheuttaa tapahtuman vaikutuspiirissä oleville muille henkilöille, kuten ohikulkijoille.

Kulttuuritapahtumiksi määriteltyjä ohjelmanpalveluja voidaan toteuttaa erilaisissa toimintaympäristöissä, kuten sisä- ja ulkotiloissa, taajamissa, maastossa ja vesillä. Kulttuurinen ohjelmanpalvelu voi olla ohjattu, jolloin se tapahtuu esimerkiksi ohjaajan valvonnassa tai ohjauksessa. Omatoimisessa ohjelmanpalvelussa se toteutuu esimerkiksi siten, että asiakkaalle annetaan esite, toimintaohjeet ja/tai kartta. Asiakas voi kulttuuritapahtumissa olla myös ns. passiivisena katsojana ja/tai kuulijana. Kuluttajaviraston julkaisemassa kirjassa ”Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmanpalveluiden turvallisuuden edistämiseksi” kohdassa yleiset vaatimukset tuodaan esille mm. olosuhteiden, osallistujamäärän tai osallistujien ominaisuuksien (ikä-, kunto-, taito- tai muut) tuomat vaatimukset ja rajoitukset. (www.kuluttajavirasto.fi)

4.2. Turvallisuustekijät kulttuuritapahtumassa

Osallistujista ennakkoon saadut tiedot auttavat valmistautumaan tarvittaviin toimenpiteisiin. Tämä koskee yleisömäärää (suuri yleisötilaisuus), tapahtuman luonnetta, järjestettävän ohjelman luonnetta (liikkuminen) sekä tarjoilua (erityisruokavaliot). Mikäli osallistujina on myös erityisryhmiä (iäkkäät, heikon liikkumiskyvyn omaavat) voidaan tarvita poikkeusjärjestelyjä tai vaihtoehtoja ohjelmaa. Mikäli tapahtuma edellyttää asiakkaalta erityistä fyysistä ja/tai psyykkistä kuntoa, tulee tämä saattaa asiakkaan tiedoksi ennakkoon. Turvallisuutta lisää markkinointimateriaalin, kuten ennakkoon jaettavan esitteen, realistinen kuva tarjottavista toiminnoista ja palveluista.

Henkilökuntaa tulee olla riittävästi ottaen huomioon toiminnan laatu ja laajuus sekä asiakkaiden määrä. Henkilökunnalla tulee olla toimintaan soveltuva koulutus ja heidät tulee perehdyttää tehtäväänsä. Henkilökunnalla tulee olla riittävät kieli-, ensiapu-, pelastus- ja alkusammutustaidot. Koko henkilökunnan tulee tuntea ensiaputoiminnan sekä pelastustoiminnan työnjako.

Tapahtuman järjestäjän tulee huolehtia siitä, että tapahtumalla on sen järjestämiseen liittyvät luvat ja oikeudet, esimerkiksi tapahtumapaikan omistajan tai haltijan lupa, elintarviketoimintaan liittyvät ilmoitukset ja luvat sekä mahdollinen anniskelulupa. Mikäli tilaisuudessa esitetään musiikkia, tulee järjestäjän hankkia lupa musiikin esittämiseen. Pääsääntöisesti oikeus tilaisuuden järjestämiseen syntyy, mikäli tilaisuudesta on tehty ilmoitus poliisille. Kirjallinen ilmoitus tulee tehdä vähintään viisi vuorokautta ennen tilaisuuden alkamista. Sellaisista pienimuotoisista tilaisuuksista, jotka eivät edellytä toimenpiteitä järjestyksen ylläpitämiseksi, ei tarvitse tehdä etukäteisilmoitusta.

Kaikissa turvallisuutta koskevissa asioissa on hyvä olla yhteydessä hyvissä ajoin ennen tapahtumaa tapahtumapaikkakunnan vastaaviin viranomaisiin, jotka mielellään neuvovat ja ohjaavat sekä antavat myös tietoa siitä, mitä vaatimuksia (esim. ilmoitusten suhteen) kyseisen paikkakunnan omissa ohjeissa on esitetty yleisten määräysten lisäksi. Vastaavia viranomaisia ovat poliisi (järjestyksenvallonta, kokoontumisvapauden täyttyminen, järjestäjän velvollisuudet), rakennusvalvontaviranomaiset (maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset asiat), ympäristönsuojeluviranomaiset (melu) sekä alueen pelastustoimi (tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäisy). Tuotevalvontavirasto ja lääninhallitus valvovat anniskeluasioita sen perusteella, kumpi on myöntänyt anniskeluoikeuden. Terveysvalvontaviranomaiset toteuttavat mm. elintarvikkeita, myynti- ja tarjoilupaikkoja koskevaa valvontaa. Työsuojeluviranomaiset valvovat työehtojen sekä työsuojelun toteutumista säädösten mukaisesti.

Suorittajat

Suorittajalla kulttuuritapahtumassa tarkoitetaan tuottajia, toteuttajia, avustajia, esiintyjä, asiakkaita sekä muita tapahtumaan osallistuvia henkilöitä. **Tapahtuman varsinainen vastuullinen järjestäjä on tuottaja.** Toteuttajat ja esiintyjät vastaavat omasta toiminnastaan tuottajalle. Tuottajan tulee varmistaa alihankkijoiden toimintaedellytykset, mm. luvat, ammattitaito ja soveltuvuus palvelujen tuottamiseen tilaisuudessa. Suositeltavaa on kirjallisen sopimuksen tekeminen vastuullisen järjestäjän ja alihankkijan välillä. Asiakkaan tulee omalta osaltaan varmistaa tilaisuuden turvallisuus toimimalla järjestäjien antamien ohjeiden mukaisesti.

Tapahtuman järjestäjän vastuu korostuu yleisen ja elintarviketurvallisuuden osalta sekä silloin kun tapahtumassa on anniskelua. Useimmat järjestäjät joutuvat perehtymään myös seuraaviin turvallisuuteen vaikuttaviin tekijöihin kuten rakennusturvallisuus, sähköturvallisuus, meluntorjunta, palo- ja pelastusturvallisuus sekä vastuu mahdollisista vahingoista. Turvallisuuteen liittyvä vastuu ei poistu kokonaan järjestäjältä, vaikka siihen vaikuttava toiminta tuotetaan muiden toimesta.

Yleinen turvallisuus

Kokoontumislain perusteella kaupalliset kulttuuritilaisuudet luokitellaan yleisötapahtumiksi. Yleisötilaisuuden saa järjestää täysivaltainen henkilö, yhteisö tai säätiö. Vastuu

järjestyksen ja turvallisuuden säilymisestä on tilaisuuden järjestäjällä. Järjestäjä voi asettaa järjestyksenvalvoja tai niitä voidaan velvoittaa asetettavaksi.

Järjestyksenvalvojen kelpoisuudesta, valtuuksista ja velvollisuuksista on säädetty järjestyksenvalvoijista annetussa laissa. Poliisin tehtävänä on valvoa, että järjestäjä huolehtii velvollisuuksistaan. Tarvittaessa poliisi ryhtyy toimenpiteisiin järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi.

Järjestyksen valvonnasta vastaavalle henkilölle tulee antaa riittävä työhön perehdyttäminen sekä koulutus, joka voi pitää sisällään järjestysmieskoulutuksen, perehtymisen tapahtumapaikkaan, järjestysmiestoiminnan organisoiminnin sekä ohjaus- ja palautepalaverit.

Merkittäviä uhka- ja riskitekijöitä tapahtumassa ovat rakenteelliset vauriot, esim. sortuminen, tulipalo tai kaasuräjhdys (elintarvikkeiden valmistuksessa), paniikkitilanne, esiintyjien turvallisuuden varmistaminen, mielenosoitus sekä pommiuhka sekä nopeasti muuttuvat sääolosuhteet (tuuli, voimakas sade). Kiellettyjä esineitä yleisötilaisuudessa ja sen läheisyydessä ovat mm. ampuma-aseet, räjähdysaineet, teräaseet tai muut sellaiset esineet tai aineet, joita on perusteltua epäillä voitavan käyttää henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen tekemiseen. Järjestyksenvalvojat voidaan määrätä tarkastamaan tilaisuuden osanottajat ja näiden tavarat, mikäli tilaisuuden erityisluonne sitä edellyttää tai muutoin on perusteltua epäillä mukana olevan kiellettyjä esineitä tai aineita.

Järjestyksenvalvonnan ammattitaitoon kuuluu mm. järjestysmieskoulutus ja -kokemus, asiakaspalvelukokemus, vuorovaikutustaidot, oikea turvallisuusasenne sekä tapahtuman ja toimintaympäristön tuntemus. Onnistumisen ja turvallisuuden parantamisen avaintekijöitä ovat turvallisuuden ja turvallisuushenkilöstön näkyminen (kirkkaat järjestysmiesliivit), tarkkaavaisuus, oikea-aikaisuus ja uhkaavien tilanteiden ennakointi, selkeys ja päättäväisyys sekä ulkoisen olemuksen vakuuttavuus ja ammattimaisuus.

Elintarviketurvallisuus

Elintarvikkeiden turvallisuus on taattava. Pääsääntöisesti ei ole eroa kiinteän ja tilapäisen yleisötilaisuuden elintarviketoimintaan liittyvissä säädöksissä. Tilapäisten ja suurten yleisötilaisuuksien järjestäjien ja erityisesti helposti pilaantuvien elintarvikkeiden myyntiä ammattimaisesti harjoittavien on tunnistettava elintarvikkeiden käsittelyyn kuuluvat riskit ja kyettävä hallitsemaan ne. Elintarvikkeiden myynti sekä ulkona että sisällä pidettävissä tilaisuuksissa vaatii hyvää riskienhallintaa. Riski korostuu erityisesti lämpimänä vuodenaikana. Suuri osa yleisötilaisuuksissa tapahtuneista ruokamyrkytyksistä johtuu elintarvikkeiden virheellisestä säilyttämisestä. Riskienhallinta onnistuu parhaiten omavalvonnalla, hyvällä hygieniasaamisella ja yhteistyöllä paikallisten terveysturvaviranomaisten kanssa.

Tapahtuman järjestäjällä on huolehtimisvelvollisuus, joten hänen tulee valvoa, että tapahtumaan osallistuvat myyjät tai tarjoilun toteuttajat noudattavat elintarvikkeista annettuja ohjeita.

Tapahtumapaikalle on asetettu seuraavia vaatimuksia: elintarvikehuoneistosta ei saa aiheutua terveyshaittaa (savu, haju, melu) ympäristölle, tilaisuuden pääjärjestäjän (tai alihankkijan) on huolehdittava ilmoituksen lisäksi siitä, että muut elintarvikehygieniaan ja terveydensuojeluun liittyvät seikat tulevat otetuiksi huomioon. Tällaisia ovat mm. sopiva

maapohja, sähkö-, vesi- ja jätehuollon (ja puhtaanapidon) järjestäminen. Järjestäjän tulee huolehtia siitä, että käytössä on riittävästi käymälöitä ja käsienpesupaikkoja. Elintarvikehuoneistolla tarkoitetaan elintarvikkeiden valmistukseen, säilytykseen ja myyntiin käytettävää ajoneuvoa, konttia tai laitetta sekä vastaavaa elintarvikkeiden valmistukseen, säilyttämiseen, kaupanpitoon, tarjoiluun tai käsittelyyn käytettävää ulko- tai sisätilaa.

Myyjien ja tapahtumapaikkakunnan viranomaisten yhteydenpito on tärkeää erityisesti silloin, kun yrittäjät tulevat tapahtumapaikkakunnan ulkopuolelta. Viranomaiset ovat yhteydessä ilmoittautumisten saavuttua ilmoittautuneiden ja näiden kotikuntien viranomaisten kanssa varmistaakseen elintarvikeyrittäjän toimintaedellytykset. Tapahtumapaikkakunnan viranomaisen kanssa voi sopia siitä, että pääjärjestäjä aina tehdessään elintarvikemyyjän kanssa myyntipaikkasopimuksen, toimittaa myös tälle tarvittavan ilmoittautumislomakkeen.

Mikäli tapahtuman järjestäjällä on ennalta mahdollista saada tietää osallistujan rajoitteet esim. ruokavalion osalta, voidaan sillä edesauttaa palvelujen turvallista toteuttamista.

Anniskelu tapahtuman yhteydessä

Alkoholijuomien anniskelu edellyttää aina anniskelulupaa. Anniskelulupa voidaan jättää myöntämättä tai lupaa voidaan rajoittaa, jos anniskelulupaa haetaan pääosin lapsille tai nuorille tarkoitettujen tai heidän käyttämiensä tilojen yhteyteen tai välittömään läheisyyteen tai paikkaan, jossa elinkeinotoiminnan on katsottava kohdistuvan pääosin lapsiin ja nuoriin. Muita anniskeluluvan epäämiseen tai rajoittamiseen liittyviä tekijöitä ovat, jos anniskelulupaa haetaan urheilutapahtumaan tai tilaisuuteen, joka on luonteeltaan perhetapahtuma tai johon muuten osallistuu runsaasti lapsia ja nuoria; tai anniskelupaikan sijainti on sellainen, että lupaviranomaisella on saatujen selvitysten ja lausuntojen perusteella syytä epäillä, että anniskelutoiminnasta aiheutuu asuinympäristölle, yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle tai yhdyskunnan palveluille ja toiminnoille häiriöitä tai muita kielteisiä seurauksia.

Turvallisuuden ja mahdollisten haittojen ehkäisy voi toteutua rajoittamalla anniskeluaikaa, anniskelualuetta, alkoholijuomien lajeja (mietoja väkevien sijasta) sekä asiakaspaikkamäärää.

Hakijan tulee olla täysi-ikäinen ja täysivaltainen ja lisäksi hänellä tulee olla alkoholijuomien anniskeluun vaadittava luotettavuus sekä tarvittavat taloudelliset edellytykset. Anniskelupaikassa tulee olla riittävästi ammattitaitoista henkilökuntaa tehokkaan palvelun, anniskelun valvonnan ja järjestyksenpidon turvaamiseksi. Lupaviranomaisille tulee esittää henkilökunnan määrää ja tehtäviä koskeva suunnitelma. Anniskelupaikassa tulee olla luvanhaltijan nimeämänä vastaava hoitaja ja hänelle sijaiset. Anniskelualueet tulee rajata niin, että rajaukset ohjaavat asiakkaiden toimintaa alueella ja helpottavat henkilökunnan palvelua ja anniskelun valvontaa. Anniskelualueille tulemista ja poistumista on voitava valvoa tehokkaasti.

Toiminnanharjoittajan tulee määrittää tarpeen mukaan raja päihteiden käytön suhteen. Jos päihteiden käyttö on ehdottomasti kiellettyä, siitä tulee ilmoittaa selkeästi esimerkiksi osallistumismaksun yhteydessä ja ennakkotiedoissa, jotta asia ei tule osallistujille yllätyksenä. Toiminnanharjoittajalla on aina mahdollisuus ja velvollisuus estää tai

keskeyttää palvelun suorittaminen turvallisuusseikkoihin vedoten. Vaaratilanteita muodostuu, mikäli tapahtuma toteutuu ympäristössä, jossa on suuri vaara putoamiselle tai liukastumiselle. Toiminnanharjoittaja voi osallistujan suostumuksella tarkistaa osallistujan päihtyneisyyden alkometrillä.

Yleisötilaisuuden työturvallisuus

Perinteisen turvallisuusajattelun lisäksi työsuojeluun kuuluvat muun muassa työterveyshuolto, työaika-suojelu, nuorten työntekijöiden suojelu ja työsuohdevalvonta. Työpaikan työsuojeluvaihtoista suurin osa kuuluu työnantajalle, mutta työsuojelulainsäädäntö velvoittaa myös työntekijöitä. Työpaikan oman toiminnan asianmukaisuutta valvovat työsuojeluviranomaiset.

Työsuojelun peruslaki on työturvallisuuslaki. Työturvallisuuslaki määrittelee työturvallisuuden vähimmäistason kaikessa työssä riippumatta siitä, minkä oikeussuhteen perusteella työtä tehdään. Tapahtumien osalta tuleekin selvittää ennakkoon, millaisia työsuhteita tapahtuma pitää sisällään työsuojelullisen vastuun selvittämiseksi. Työnantaja on aina velvollinen huolehtimaan siitä, että työ tehdään työturvallisuuslain säännösten mukaisesti. Työsuojeluasioissa ensisijainen ohjeita antava viranomainen on työsuojelupiiri.

Riskinarvioinnilla tarkoitetaan tässä yhteydessä prosessia, jossa arvioidaan ihmisten terveydelle ja turvallisuudelle tapahtuma-alueella ja tilaisuuksissa ilmenevää vaarasta aiheutuvaa riskiä. Yksinkertainen riskikartoitus pitää sisällään vaarojen tarkastelun, selvityksen siitä, kuka voi vahingoittua ja miten, riskien arvioinnin ja selvittämisen sekä niihin liittyvien varotoimien riittävyden sekä havaintojen dokumentoinnin.

Melun osalta henkilöstö ei saa lainsäädännön mukaan altistua enempää kuin 85 desibelille kahdeksantuntisen työvuoron aikana. Henkilöstölle on tarvittaessa varattava asianmukaiset kuulosuojaimet. Järjestäjän ei tulisi suostua siihen, että esiintyjät käyttävät tapahtumassa omia miksaajiaan. Kun esiintyjät kilpailevat volyyminä, on tämän havaittu aiheuttavan huomattavaa äänitasojen nousua. Järjestäjän tapahtumaan palkkaama ja tapahtumapaikan olosuhteet ja laitteet tunteva miksaaja voi paremmin huolehtia siitä, ettei tapahtuman melutaso nouse liian korkeaksi.

Tapahtumien turvallisuusriski voi olla myös väkivallan uhka. Väkivallan uhka kohdistuu useimmiten ihmisten palvelua, ohjaamista ja vapauden rajoittamista sisältäviin työtehtäviin. Näitä tapahtumissa ovat vartijan, vahtimestarin, järjestyksenvalvojan ja tarjoilijan tehtävät. Väkivaltatilanteisiin varautumisen tulisi olla osa työhön perehdyttämistä ja ammattitaitoa. Tilaisuudet, jossa tarjoillaan alkoholia tai tilaisuuksissa, joiden asiakkaiden voidaan olettaa käyttävän erilaisia päihteitä, henkilökunnan turvallisuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Työntekijän kannalta yleisimpiä riskejä työsuojeluun ja työturvallisuuteen liittyen ovat melu, sähkölaiteviat, valaistus, erilaiset tehosteet (ääni, valo, tuli, savu), puutteelliset rakenteet ja suojavälineet (kuulosuojaimet, silmäsuojaimet).

Toimintaympäristö ja välineet

Toimintaympäristön turvallisuuteen liittyy rakennusturvallisuus, sähköturvallisuus, meluntorjunta sekä palo- ja pelastusturvallisuus. Kulttuuritapahtumien välineitä ovat esityksen, näyttelyn tms. toteuttamiseen tarvittava tarkoituksenmukainen välineistö, kuten äänentoistolaitteet, valot ja lavasteet. Esityksiin saattavat liittyä myös erilaiset erikoistehosteet (tuli, voimakkaat äänet)

Rakennusturvallisuus

Tilojen tai alueiden, joissa tilaisuuksia järjestetään, on täytettävä maankäyttö- ja rakennuslain määräykset. Rakennusturvallisuutta käsitellään em. maankäyttö- ja rakennuslaissa, maankäyttö- ja rakennusasetuksessa, rakentamismääräyskokoelmassa sekä kokoontumislaisissa. Tapahtumapaikkoja voivat olla kokoontumistilat, -paikat tai -alueet. Eri tiloihin liittyviä vaatimuksia ovat mm. lujuus-, vahvuus-, paloturvallisuus-, hygieni-, terveys- ja ympäristö-, käyttöturvallisuus-, meluntorjunta- sekä energiatalouden ja lämmöneristyksen vaatimukset.

Kokoontumishuoneistolla tarkoitetaan tilaa, jota käytetään yleisötilaisuuksien järjestämiseen. Kokoontumistilaa ei saa ottaa käyttöön ennen kuin siihen on haettu ja saatu kunnan rakennusvalvontaviranomaisen hyväksyminen. Ennen asian ratkaisemista pyydetään poliisi-, palo- ja terveysturvaviranomaisen lausunnot. Edellä mainitut viranomaiset suorittavat paikan päällä katselmuksen, jossa hakija on läsnä. Katselmuksessa tarkistetaan varsinaisen kokoontumistilan pinta-ala / kerros, poistumistiet ja -reitit (niiden tarkoituksenmukaisuus sekä merkinnät), rakennuksen yleinen sopivuus kokoontumistilaksi, paloluokka, portaat, kaiteet, pihatilat, autopaikoitus, sosiaalitulojen riittävyys ja saavutettavuus sekä muut seikat. Rakennus- tai toimenpideluvassa vahvistetaan kyseisessä tilassa sallittujen henkilöiden enimmäismäärä.

Kokoontumisalueella tarkoitetaan aluetta, jota käytetään julkisten yleisötilaisuuksien järjestämiseen ja joka on siihen tarkoitukseen pysyvästi varattu sekä rajoiltaan määrätty esimerkiksi aitauksin. Kokoontumisalueiden katsomoista sekä kokous-, näyttely-, tai yleisöteltoista ja muista rakennelmista ovat soveltuvin osin voimassa samat määräykset kuin kokoontumistiloista. Kokoontumisalueen perustaminen tai rakentaminen edellyttää toimenpideluvan hakemista rakennuslautakunnalta. Tilapäisiä kokoontumisalueita (esimerkiksi tori, katu, koulun piha yms.) ja siellä olevia tilapäisiä katsomoita, teltoja, myyntikatoksia ym. koskevat samat turvallisuusmääräykset ja terveellisyysäännökset kuin pysyviäkin kokoontumisalueita. Katselmuksessa tarkastetaan ainakin seuraavia seikkoja: rakenteiden ja laitteiden sijoitus, niiden kokonaisvakavuus ja kiinnittäminen alustaansa (esim. teltojen ja myyntikatoksen kiinnitykset), katsomoiden suunniteltu henkilömäärä (istuinten sijoitus, kiinnitykset, lujuus, kytkentä, kulkureitit ja niiden valaiseminen), muiden kulkureittien esteettömyys ja palo- ja pelastustoimen sekä muiden hälytysneuvojen kulkureitit ja käytettävyys kaikissa olosuhteissa.

On tärkeää, että tehdyt suunnitelmat esitetään niistä vastaaville tapahtumapaikkakunnan viranomaisille mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. He antavat ohjeita ja neuvoja tilaisuuden järjestäjälle jo ennen esimerkiksi hakemusten jättämistä. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa asioissa toimivaltainen viranomaisena on kunnan rakennusvalvontaviranomainen ja kokoontumislain mukaisissa asioissa sen kihlakunnan poliisilaitos, missä tilaisuus järjestetään.

Sähköturvallisuus

Kiinteisiin ja puolikiinteisiin sähköasennuksiin sekä sähkölaitteiden korjauksiin kohdistuvia sähkötöitä saavat tehdä vain sähköalan ammattilaiset, jotka ovat tehneet toiminnastaan ilmoituksen Turvatekniikan keskukselle. Tällaista toiminnanharjoittajaa koskevista vaatimuksista keskeisin on turvallisuudesta vastaava sähkötöiden johtaja, jolla on toiminta-alueen kattava pätevyystodistus. Sähkölaitteiden liittäminen sähköverkkoon pistotulpalla taipuisia jatkojohtoja käyttäen ei edellytä urakointioikeuksia. Laitteen haltija vastaa laitteiden turvallisesta kunnosta ja määräysten noudattamisesta. Hänen on huolehdittava laitteiden kunnossapidosta ja huollosta. Ulkotiloissa on kiinnitettävä erityistä huomiota sähköturvallisuuteen.

Meluntorjunta

Yleisötilaisuudesta tai –tapahtumasta on tehtävä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ilmoitus, jos tilaisuuden tai tapahtuman melun on syytä olettaa olevan erityisen häiritsevää. Melua pidetään erityisen häiritsevänä yleensä seuraavanlaisissa tapahtumissa: ulkokonsertti (jossa käytetään sähköistä äänentoistoa), moottoriurheilu, lentonäytös tai yleisölennäytys, urheilu-, huvi- tai näytöstilaisuus tai muu suuri melua aiheuttava yleisötapahtuma sekä suuri ilotulitustapahtuma.

Ilmoituksen sisältö määritellään ympäristönsuojeluasetuksessa. Ilmoituksessa tulee olla ilmoittajan yksilöinti ja yhteystiedot, tapahtuman sijainti, tapahtuman laatu, kesto ja laajuus, arvioidut tiedot melusta, suunnitellut meluntorjuntatoimet sekä selvitys melun vaikutuksista ympäristöön. Melun arvioimisesta ei ole annettu tarkkoja ohjeita. Arvioinnissa on otettava huomioon aiheutuva melutaso, tapahtuman paikka sekä ajankohta ja kesto. Myös melun mahdollinen iskumaisuus ja kapeakaistaisuus sekä melun mahdollisesti haitalliseksi kokevan kohteen erityispiirteet (esimerkiksi sairaala, vanhainkoti) otetaan huomioon. Melua ei pidetä erityisen häiritsevänä, mikäli se ei poikkea taustamelusta.

Palo- ja pelastusturvallisuus

Uusi pelastuslaki astui voimaan 1.1.2004. Tässä laissa aiemmin kunnille kuuluvia tehtäviä siirrettiin alueelliselle pelastustoimelle. Pelastuslaki edellyttää mm. tapahtumajärjestäjiltä sekä rakennuksen omistajilta ja haltijoilta omatoimista varautumista vaaratilanteiden ehkäisyyn sekä henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen vaaratilanteissa ja sellaisiin pelastustoimenpiteisiin, joihin nämä omatoimisesti kykenevät (ensiaputaidot, alkusammutuskalusto). Yleisötilaisuuksia varten on laadittava pelastussuunnitelma. Pelastusviranomaiset antavat turvallisuuteen liittyviä neuvoja, joten heidän puoleensa voi kääntyä hyvissä ajoin ennen tapahtuman järjestämistä.

Pelastusviranomaiset ohjaavat tarvittaessa ennalta laadittavan pelastussuunnitelman tekoa ja he voivat pyytää tarkistettavakseen koko suunnitelman tai sen yhteenvedon. Pelastussuunnitelman on oltava ajan tasalla ja siinä on selvitettävä:

- 1) ennakoitavat vaaratilanteet ja niiden vaikutukset;
- 2) toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi;
- 3) poistumis- ja suojautumismahdollisuudet sekä sammutus- ja pelastustehtävien järjestelyt;

- 4) turvallisuushenkilöstö, sen varaaminen ja kouluttaminen sekä muun henkilöstön tai asukkaiden perehdyttäminen suunnitelmaan;
- 5) tarvittava materiaali kuten alkusammutus-, pelastus- ja raivauskalusto, henkilösuojaimet ja ensiaputarvikkeet sen mukaan kuin ennakoitujen vaaratilanteiden perusteella on tarpeen;
- 6) ohjeet erilaisia 1 kohdan mukaisesti ennakoituja onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteita varten;
- 7) miten suunnitelmaan sisältyvät tiedot saatetaan asianomaisten tietoon.

Pelastussuunnitelmassa on tarpeen mukaan otettava huomioon myös kohteen tavanomaisesta poikkeava käyttö.

Poikkeuksellisen suuria tilaisuuksia varten voivat viranomaiset ja järjestäjät tehdä yhteistyössä riskiarviot kaikista mahdollisista riskeistä. Riskit riippuvat tapahtuman luonteesta ja sisällöstä ja ne on syytä kartoittaa huolella. Henkilöturvallisuus on aina ensisijainen, vasta tämän jälkeen tulevat omaisuuden ja ympäristöön liittyvät asiat.

Kiinteissä kokoontumistiloissa ja pysyvillä kokoontumisalueilla palo- ja pelastusturvallisuuteen liittyvät riskit ja niiden ennaltaehkäisy on käyty läpi tiloja koskevassa viranomaiskatselmuksessa. Tapahtumanjärjestäjän velvollisuutena on ottaa selvää tiloja koskevista määräyksistä ja tiedottaa niistä tapahtuman järjestelyihin osallistuvalla henkilökunnalle. Tapahtuman tuottaja huolehtii siitä, että järjestelyjen osalta riskit on kartoitettu, onnettomuuksien ennaltaehkäisystä on huolehdittu, määräyksiä noudatetaan ja että paikalla on tapahtuman luonteen ja koon huomioon ottaen riittävä määrä ensiaputaitoista henkilöstöä ja tehtävänsä hallitsevia järjestysmiehiä.

Jos tapahtumaa varten pystytetään tilapäinen kokoontumistila tai tapahtumaan käytetään tilapäistä kokoontumisaluetta, huolehtii vastuullinen järjestäjä siitä, että kirjallinen ilmoitus tehdään rakennusvalvontaviranomaiselle ja että ennen tilaisuuden alkua pidetään katselmus, jossa ovat läsnä palo-, poliisi-, terveys- ja rakennusvalvontaviranomaisten edustajat sekä hakija.

Ennen suuria yleisötilaisuuksia viranomaiset käyvät läpi suunnitellut turvallisuusjärjestelyt ja sopivat yhteisestä tarkastusajasta, jolloin kaikki turvajärjestelyt käydään paikan päällä tarkistamassa.

Turvavarustus

Terveysturvaviranomainen voi vaatia, että kuulovaurioriskien pienentämiseksi tilaisuuden järjestäjän on pidettävä kuulosuojaimia saatavilla yleisöä varten ja että kuulovaurioriskistä tiedotetaan. Kuulosuojainten asettaminen yleisön saataville myös silloin, kun niitä ei ole erikseen vaadittu, mutta tapahtumassa yleisö altistuu kuitenkin lyhytaikaiselle melulle (välimusiikit, kuulutukset, tehosteet), on osoitus järjestäjän ammattitaidosta ja vastuullisuudesta.

Mikäli olosuhteet aiheuttavat palo- tai henkilöturvallisuudelle tai ympäristölle tavanomaista suuremman vaaran, voidaan paikalle vaatia hankittavaksi sammutuskalustoa ja muita pelastustöitä helpottavia laitteita. Tämä pätee erityisesti tilaisuuksissa, joissa käytetään esimerkiksi ruoanvalmistuksen yhteydessä kaasugrillejä tai muutoin valmistetaan avotulella ruokaa.

Turvallisuuteen ja turvavarustukseen liittyy viranomaisten suorittama katselmus, jossa käydään läpi em. pelastussuunnitelma. Tärkeitä seikkoja ovat poistumistiet ja sammutus-, pelastus- ja torjuntakalusto, turvamerkinnot sekä poistumistieopasteet. Jos tarkastuksen yhteydessä havaitaan puutteita, määrätään ne heti korjattaviksi. Pelastuslaki antaa pelastusviranomaiselle täydet oikeudet keskeyttää toiminta tai määrätä toimenpiteitä onnettomuuden ehkäisemiseksi. Määräystä on heti noudatettava. Tapahtuman järjestäjällä on vastuu, jota ei voi väistää.

4.3. Pelastus- ja turvallisuussuunnitelmat

Uuden pelastuslain mukaan liiketoiminnan harjoittaja tai muu yhteisö on velvollinen toiminnassaan ja sen suunnittelussa ehkäisemään vaaratilanteiden syntymistä, varautumaan henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen vaaratilanteissa sekä varautumaan niihin pelastustoimenpiteisiin, joihin ne omatoimisesti kykenevät. Pelastuslain 9 §:n 3 momentissa tarkoitettu pelastussuunnitelma on laadittava erikseen määriteltyihin tiloihin ja kohteisiin sekä liiketoiminnan harjoittajan tai muun yhteisön järjestämään tapahtumaan, jossa henkilö- ja paloturvallisuudelle tai ympäristölle aiheutuvan vaaran taikka mahdollisen onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat tapahtumaan osallistuvien ihmisten suuren määrän tai muun erityisen syyn vuoksi.

Kuluttajavirasto on laatinut ohjeet ohjelmapalvelujen turvallisuussuunnitelmasta sekä turvallisuusasiakirjasta. Ohjeita voidaan soveltaa kulttuuritapahtumien turvallisuuden suunnittelussa.

Palvelun toteuttajan on pidettävä onnettomuuskirjanpitoa, joka sisältää tapahtuneiden onnettomuuksien lisäksi myös vakavat läheltä piti –tilanteet. Apuna onnettomuuksien dokumentoinnissa voidaan käyttää tapausilmoituslomaketta, johon merkitään sekä osallistujille että työntekijöille sattuneet onnettomuudet ja läheltä piti –tilanteet sekä niiden seuraukset. Onnettomuuskirjanpito auttaa viranomaisia ja mm. vakuutusyhtiöitä saamaan tarvitsemansa tiedot. Se auttaa myös palvelun tuottajaa edistämään omaa toimintaansa sekä helpottaa lisätietojen antamisessa, jos onnettomuutta täytyy selvittää jälkikäteen. Onnettomuuksien ja niiden syiden tutkinta ja analysointi antaa pohjaa riskien arvioinnille ja turvallisuusjärjestelmän kehittämiseksi.

Tuoteturvallisuuslain 3 §:n mukaan sattuneista onnettomuuksista ja erityisen vakavista läheltä piti –tilanteista tulee ilmoittaa ensi tilassa kunnan tuoteturvallisuusvalvontaviranomaiselle (terveystarkastajalle), lääninhallitukselle tai Kuluttajavirastolle. Ilmoitusvelvollisuuden perusteella saatavien tapausraporttien ansiosta selviävät riskialat ja niiden turvallisuuden parantamiseen voidaan vaikuttaa mm. laatimalla alakohtaisia turvallisuusohjeita. Työsuojelun valvontalain (131/1973) ja tapaturmavakuutuslain (608/1948) mukaan työnantajan tulee ilmoittaa työntekijälle sattuneet vakavat onnettomuudet työsuojeluviranomaiselle ja poliisille.

4.4. Järjestäjän vastuu vahingoista ja vakuutustarpeet

Korvausvastuun syntyminen edellyttää vahingon aiheuttamista, joten puhdas tapaturma ei välttämättä velvoita järjestäjää korvauksiin. Elinkeinojen harjoittajalle on asetettu korostettu huolellisuusvelvollisuus eli lieväkin moitittavuus (lievä tuottamus, huolimattomuus) voi johtaa vahingonkorvausvelvollisuuteen. Vahingon tulee olla sellainen, jossa on syyllistytty lievään tuottamukseen. Se tarkoittaa sitä, että järjestäjä on toiminut huolimattomasti tai laiminlyönyt velvollisuuksiaan. Laiminlyönti voi olla joko tahallista tai tuottamuksellista eli huolellisuusvelvoitetta on laiminlyöty.

Vahingon aiheuttaja on korvausvelvollinen aiheuttamastaan vahingosta. Korvattavan vahingon on oltava yleensä rahassa arvioitavissa – henkilövahingoissa korvataan kipu, särky, haitta, jotka eivät ole suoraan rahassa arvioitavia. Yleisötilaisuuksissa kyseessä on useimmiten henkilövahinko ja joissakin tapauksissa omaisuusvahinko. Vakavissa henkilövahingoissa vakuutus (tapaturmavakuutus) tuo vahingoittuneelle helpotusta tapahtuman seurausten käsittelyssä sekä lisäturvaa esimerkiksi silloin, kun aiheuttajalla ei ole varoja korvauksiin. Henkilö- ja omaisuusvahingot korvataan vahingonkorvauslain perusteella. Tilaisuuden luvanvaraisuus ei vapauta vastuusta. Luvan ehtona voi olla poliisin määräämän vastuuvakuutuksen voimaansaattaminen. Tilaisuuden maksullisuus ankaroittaa järjestäjän vastuuta.

Yleisötilaisuuksien järjestäjällä on Suomessa ns. korostunut huolellisuusvelvollisuus. Järjestäjän on näytettävä olleensa huolellinen eli kyseessä on niin sanottu käännetty todistustaakka. Vahingonkorvauslain tavanomaisen tulkin mukaan todistustaakka on aina sillä, joka vaatii vahingonkorvausta. Vahinkoa kärsineelle riittää, että tuo esille tapahtuneen vahingon ja järjestäjän on tämän jälkeen selvitettävä toimintansa huolellisuus päästäkseen vahingonkorvausvelvollisuudestaan.

Vastuuvakuutuksella korvataan palvelun tuottajan omista laiminlyönneistä johtuvia vahinkoja, joissa palvelun tuottaja on omalla tuottamuksellaan vahingonkorvauslain mukaan korvausvelvollinen. Vastuuvakuutus ei lievennä yleisötilaisuuden järjestäjän vastuuta eikä vapauta järjestäjää tarpeellisista turvajärjestelyistä. Vakuutuksen etu on se, että vahinkotapauksessa vakuutusyhtiö sopii vahingonkärsijän kanssa korvauksista. Vastuuvakuutus kattaa sen korvausvelvollisuuden, joka järjestäjälle voimassa olevan oikeuden mukaan aiheutuu tilaisuudessa sattuneista vahingoista. Vastuuvakuutus ei kata tahallisia tekoja. Näissä tapauksissa työnantaja (tapahtuman järjestäjä) on ns. isännän vastuussa ja ensisijainen korvausvelvollinen. Työnantajalla on mahdollisuus periä korvaus takaisin vahingon aiheuttajalta (esim. työntekijältä).

Mikäli vahinko aiheutuu huoneiston tai tilan puutteellisen turvallisuuden vuoksi, kuuluu tällöin osa vastuusta kiinteistönomistajalle. Tilan vuokraajan tulee sopia vastuusta tilan omistajan kanssa. Sopimus vakuutusyhtiön kanssa on tehtävä huolella.

Tapahtumajärjestäjän vastuuvakuutuksen lisäksi kannattaa harkita tapaturmavakuutuksen ottamista yleisölle, mikäli osallistujien tapaturman vaara on poikkeuksellisen suuri. Järjestäjän tulee huolehtia työntekijöidensä lakisääteisistä työtapaturma- ja eläkevakuutuksista. Omaisuuden osalta tulee selvittää sekä järjestäjän että mahdollisen vuokratilan vakuutus sekä omavastuusuudet.

5. SOPIMUKSET

5.1. Yleisestä sopimuskäytännöstä

Suomalaiseen oikeudenkäytäntöön kuuluu sopimusvapauden periaate. Tällä tarkoitetaan itse sopimuksen tekemistä, sopimuskumppania, sopimuksen sisältöä ja muotoa sekä riitojen ratkaisemiseen kohdistuvia seikkoja. Sopimus voi olla suullinen tai kirjallinen. Molemmat ovat periaatteessa yhtä päteviä, ellei lainsäädännössä ole asetettu muotovaatimuksia. Suullisessa sopimuksessa voi olla riitatilanteessa näyttövaikeuksia, joten sopimus kannattaa tehdä kirjallisesti. Kaupan tekeminen tai palvelun tilaaminen on molempia sopijapuolia sitova sopimus. Ostajalla on oikeus odottaa, että tuote tai palvelu on sovituslainen ja että se toimitetaan sovituslailla. Myyjällä on puolestaan oikeus odottaa, että ostaja maksaa kauppahinnan ajallaan. Sopimuksen rikkominen voi johtaa korvauksiin.

Sopimuksia tehdään kuluttajan ja yrityksen (elinkeinonharjoittaja) välillä sekä yrittäjien (elinkeinonharjoittajien) välillä. Aatteellisesta yhdistyksestä tulee oikeushenkilö, kun se merkitään yhdistysrekisteriin. Jos aatteellinen yhdistys harjoittaa muuhun tarkoitukseensa liittyvää elinkeinotoimintaa, se on merkittävä myös kaupparekisteriin. Avoimesta yhtiöstä, kommandiittiyhtiöstä, osakeyhtiöstä, osuuskunnasta ja yhdistyksestä on kaikista olemassa oma lakinsa.

Kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välinen sopimus voi lain mukaan olla joko suullinen tai kirjallinen, ellei lainsäädännössä ole asetettu muotovaatimuksia. Siinä on sovittava kaikista sopimukseen sovellettavista ehdoista, jotka eivät saa olla kuluttajan kannalta kohtuuttomia. Lähtökohtana palvelujen kaupan osalta on, että elinkeinonharjoittajan täytyy toimittaa kuluttajalle sitä, mitä on sovittu. Jos palvelu ei ole sopimuksen mukainen, siinä on kuluttajansuojalain mukaisesti virhe, joka oikeuttaa kuluttajan saamaan virhettä vastaavan korvauksen. Jos kuluttaja kokee, että elinkeinonharjoittaja on rikkonut kuluttajille turvattuja oikeuksia vastaan, hän voi kääntyä kuluttajansuojaviranomaisten puoleen.

Toisin kuin kuluttajille myytäessä yritysten välisessä palvelujen ja tuotteiden kaupassa yritykset voivat itse päättää sopimusehdoista. Sopimalla selkeät pelisäännöt myyjä ja ostaja varmistavat, että yllättäviin ongelmatilanteisiin löytyy tasapuolinen ratkaisu.

Kannattaa huolehtia siitä, että tarjoukset, vahvistukset ja muut sopimusasiakirjat tehdään kirjallisesti, vaikka suullinen sopimus onkin yhtä pätevä kuin kirjallinen. Valmiita malleja löytyy useista eri etujärjestöjen yleisistä sopimusehdoista. Asianmukainen sopimus selventää sopimuskumppanien välisiä tehtäviä, oikeuksia ja velvollisuuksia sekä parantaa yhteistyötä ja auttaa välttämään ongelmia. Näin riskejä pystytään vähentämään. Sopimuksiin ja sopimiseen voi liittyä monia hankalia kysymyksiä ja ristiriitatilanteita. Liitteenä olevat sopimusmallit ovat ohjeellisia ja sopimuksen laatijoiden tulee varmistaa tarvittaessa sopimusten soveltuvuus kaupankäynnin kohteesta .

5.2 Sopimukset kulttuuritapahtumissa

Kulttuuritapahtumissa syntyy sopimuksia tapahtuman järjestäjän ja kuluttajan välille. Tapahtuman järjestäjä/tuottaja saattaa ja hänen myös kannattaa tehdä sopimukset esiintyjien, alihankkijoiden, jälleenmyyjien sekä esimerkiksi yritysasiakkaiden kanssa kirjallisesti.

Yritysten välisessä kaupankäynnissä on otettava huomioon tapahtuman sopijapuolet, sopimuksen tarkoitus, sopimuksen kohteena oleva tuote, sopimuksen voimassaoloalue ja –aika, irtisanomis- ja purkautumisperusteet, sopijaosapuolten vastuut ja velvollisuudet sekä määräykset sopimusrikkomuksesta, korvausvelvollisuudesta, maksuviivästyimisestä ja riitojen ratkaisemisesta.

Yritysten välisissä sopimusasioissa ovat tuotevastuun kohteena palvelutuote sekä tuotteen tuottamiseen liittyvät sopijaosapuolet. Sopimuksen allekirjoituksilla syntyy siis oikeussuhde, jossa kaksi tai useampi taho yhtyy. Sopimus syntyy vain ja ainoastaan hyväksytystä vastauksesta. Allekirjoitettu, siis hyväksytty sopimus erottuu näin yksipuolisista ”ilmoituksista”, joita usein tunnutaan pitävän sopimuksina.

Työsopimus

Työsopimus on työsopimuslain mukainen sopimus, jolla työntekijä sitoutuu tekemään työtä työnantajalle tämän johdon ja valvonnan alaisena palkkaa tai muuta vastiketta vastaan. Työsopimus voi syntyä hiljaisesti, suullisesti tai se voidaan tehdä kirjallisena. Suosituksena on tehdä kirjallinen sopimus. Työsuhde syntyy työnantajan ja työntekijän välille silloin, kun työntekijä sopimukseen perustuen aloittaa työn tekemisen. Työsuhteen vuokrauksessa työntekijä saa palkan vuokraajayritykseltä, joka hoitaa työnantajavelvoitteet korvausta vastaan. Työsuojelumääräyksiä tulee noudattaa myös vuokratun työvoiman osalta.

Tapahtuman järjestäjällä on kaksi vaihtoehtoa ostaa palveluja (esimerkiksi esiintymislavan rakentaminen) ulkopuolisilta joko toimeksiantona yrittäjältä tai yksityishenkilöltä, jolloin työsuoritus tulkitaan työsuhteeksi. Kun työ on selkeästi rajattavissa, on siitä mahdollista muotoilla sopimus toimeksiantoa varten. Mikäli palkka maksetaan luonnolliselle henkilölle (ammattinharjoittajalle), joka toimii yrittäjänä, huolehtii hän itse työnantajavelvoitteistaan.

Esiintyjien kanssa tehtävät sopimukset

Sopimus voidaan tehdä joko suoraan esiintyjän tai ohjelmatoimiston kanssa. Tehtäessä sopimus esiintymisestä suoraan esiintyjän kanssa ja kun esiintyjä ei harjoita toimintaansa yhtiömuodossa, on esityksen tilaajan ja esiintyjän välillä työsuhde. Jos kysymyksessä on esiintyjäryhmä, käsitellään ryhmää verotuksellisesti työkontana. Sopimus järjestäjän ja ohjelmatoimiston välillä on kauppasopimus. Esityspalvelujen myyjä vastaa velvoitteista suhteessa esiintyjään. Ohjelmatoimistojen liitto ry on laatinut mallin yleisistä ohjelmatoimitusehdoista. (<http://www.huviavain.fi/ehto.htm>)

Ohjelmajärjestelyihin liittyvä tekniikka ja sopimukset

Tapahtuma vaatii usein ainakin äänentoistoon liittyvää tekniikkaa. Jos esiintyjät eivät tuo tekniikkaa tullessaan, järjestäjä hankkii tekniikan ulkopuolelta ja saa tekniikkaan liittyvät vaatimukset joko ohjelmatoimistolta tai esiintyjältä. Tekniset elementit ovat ääni, kuva, valo, esiintymislava ja lavasteet. Tehtäessä sopimuksia esiintymistekniikan palvelujen ostamisesta ulkopuoliselta on tapahtuman järjestäjän syytä ottaa huomioon seuraavat asiat: tekniikan hoitavan yrityksen resurssit, kaluston vastaavuus tilaisuuden vaatimuksiin, tekniikan toimittavan yrityksen kokemus vastaavista tilaisuuksista sekä tapahtumapaikan edellytykset ja valmiudet tekniikan kannalta (esim. tilan koko ja sähkövarustus).

Sopimukset tilasta ja sen käytöstä

Maan vuokraamista käsittelee maanvuokralaki. Vuokrasopimuksessa kannattaa ottaa huomioon ainakin seuraavat seikat: sopimus kirjallisesti ja ehdot mahdollisimman täydellisesti, kuten tapahtumajärjestäjän velvollisuudet vuokraajana, vuokran maksamisen ehdot, vuokra-alueen käyttötarkoituksen määrittely sekä vuokran irtisanominen.

Erilaisten tuotteiden myyjät tai esittelijät ovat yleensä kiinnostuneet myös isommista tapahtumista kaupankäynnin paikkana. Kauppapaikan myyminen muistuttaa lähinnä vuokrasopimusta. Tapahtumajärjestäjällä on oikeus valita kauppiat tapahtumaansa. Kauppapaikasta ja kaupanteosta on syytä tehdä kirjallinen sopimus.

Tilaan kohdistuneista vahingoista ja vastuusta ei ole varsinaista sääntöä, eli kuuluuko vahingon korvaaminen tilaisuuden järjestäjälle vai kiinteistönomistajalle. Keskeistä on se, kuinka tilan vuokraaja on sopinut vastuustaan tilan omistajan kanssa. Vastuusta tulisi sopia kirjallisesti ennen tilaisuuden alkua.

Teosto- ja Gramex- sopimukset

Yrityksen, jonka tiloissa aiotaan soittaa musiikkia elinkeinotoimintaan liittyen on solmittava sekä Teosto- että Gramex- sopimukset. Velvoite perustuu tekijänoikeuslakiin. Teosto on säveltäjien, sanoittajien, sovittajien ja kustantajien oikeuksista huolehtiva yhdistys ja Gramex ry huolehtii esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien oikeuksista.

Teoston tehtävänä on valvoa musiikin tekijöiden ja kustantajien oikeuksia sekä edistää kotimaista luovaa säveltaidetta. Teosto myöntää musiikin käyttöluvia radio- ja televisioyhtiöille, konserttien ja muiden tilaisuuksien järjestäjille, ravintoloille, myymälöille, muille musiikkia käyttäville yrityksille ja yhteisöille sekä äänitteiden tuottajille. Kerätyt korvaukset Teosto tilittää musiikin tekijöille kotimaahan ja ulkomaille. Teoston lomakkeita saa yhdistyksen sivuilta: www.teosto.fi

Äänitemusiikin esittäminen yleisötilaisuudessa on luvallista, mutta siitä on maksettava esityskorvaukset äänitteiden tuottajille ja esiintyville taiteilijoille. Gramex jakaa tilaisuuksien järjestäjät kahteen ryhmään: tilaisuuksia satunnaisesti järjestäviin ja säännöllisesti tilaisuuksia järjestäviin. Oma-aloitteisesti tilaisuutensa ilmoittaneelle Gramex –maksu on edullisempi kuin jälkikäteen laskutettuna. Gramex saa kopiot poliisille jätettävistä yleisötilaisuusilmoituksista. Lomakkeita saat osoitteesta: <http://www.gramex.fi/>

Palvelun tuottajan ja alihankkijan välinen sopimus

Tapahtuman järjestäjän ja esimerkiksi ruokapalveluja tuottavan alihankkijan välisessä sopimuksessa tulee palvelusta maksettavan korvauksen lisäksi määritellä mitä ja missä kukin tuottaa, sekä milloin palvelun tulee olla asiakkaan saatavilla.

Riitatapausten selkiyttämiseksi sopimuksessa määritellään myös, kuka vastaa ja miltä osin kukin vastaa korvauksista vahinkotapauksissa. Tämän lisäksi kirjallisella sopimuksella sovitaan myös korvauksista toisen sopimusosapuolen laiminlyönnistä sopimansa palvelun tuottamiseen tai laiminlyönnistä peruutustapauksen ilmoittamisesta toiselle sopijaosapuolelle. Suosituksena pidetään, että tapahtuman järjestäjä ja alihankkija varmistavat tuotteen toimivuuden asiakkaalle sopimuksella.

Palvelun tuottajan ja jälleenmyyjän välinen sopimus

Tapahtuman järjestäjän ja palvelutuotteen jälleenmyyjän välisessä sopimuksessa eli ns. myyjän sopimuksessa tulee tuotevastuun selkiyttämiseksi tehdä kirjallinen sopimus. Kun jälleenmyyjän kanssa on tehty kirjallinen sopimus sekä käytetään kirjallisia tilausvahvistuksia, on peruutustapauksissa ja asiakasmäärän muutostilanteissa käytettävissä selkeät laskutusperusteet.

Riitatapausten selkiyttämiseksi tulee sopimuksessa määritellä myös, kuka vastaa ja miltä osin kukin vastaa korvauksista vahinkotapauksissa. Tämän lisäksi kirjallisella sopimuksella sovitaan myös korvauksista toisen sopimusosapuolen laiminlyönnistä sopimansa palvelun tuottamiseen ja/tai myymiseen sekä laiminlyönnistä peruutustapauksen ilmoittamisesta palvelun tuottajalle. Suosituksena pidetään, että tapahtuman järjestäjä ja jälleenmyyjä varmistavat tuotteen toimivuuden asiakkaalle sopimuksella.

6. KULUTTAJANSUOJA, LAIT JA ASETUKSET

6.1. Kuluttajansuoja, tuotevastuu ja terveydensuojelu

Kaupallisten kulttuuritapahtumien tulee olla kuluttajalainsäädännön täyttäviä ohjelma- ja tapahtumatuotteita. Kuluttajansuojalaki säätelee markkinointia sekä kuluttajan ja yrityksen välistä sopimussuhdetta. Kuluttajansuojalaki ei koske kahden kuluttajan tai kahden elinkeinonharjoittajan välistä kauppaa. Yritysten välisessä kaupankäynnissä sovelletaan yleistä sopimusoikeutta.

Tapahumajärjestäjän vastuulla olevat luvat ja ilmoitukset

- Ilmoitus yleisötilaisuuden järjestämisestä poliisille
- Elintarvikkeiden myynti- ja tarjoiluilmoitus kunnan terveydensuojeluviranomaiselle
- Melu-, täriä- ja muu päästöilmoitus ympäristölupaviranomaiselle
- Maanomistajalupa maan tai toimipaikan omistajalta tai haltijalta
- Katujen sulkemis- tai poikkeavat liikennejärjestelyt kunnan liikenne- ja tieasioista vastaavalle viranomaiselle
- Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen lupa juhlatilan käyttöön otosta ja yleisömääristä
- Julkisen huvi-, kokoontumis- tai majoitushuoneiston perustamisesta tai käyttöönotosta terveystaviranomaiselle
- Yksityisten teiden käyttöluva
- Luonnonsuojelulain tarkoittamat säännökset milloin mainokset ja ilmoitukset saa asettaa paikalleen ja miten ne on poistettava
- Lupa tienvarsioasteiden asettamisesta maanteiden osalta tielaitokselle ja taajamien osalta kunnan liikenne- ja tieasioista vastaavalle viranomaiselle
- Anniskelulupa-anomus läänin sosiaaliviranomaiselle tai tuotevalvontakeskukselle
- Jätelain mukainen suunnitelma jätteiden keräyksestä ja kierrätyksestä
- Järjestyslain mukainen turvallisuussuunnitelma 612/2003
- Pelastuslaki (uusi 1.1.2004 alkaen)
- Teosto ja Gramex –ilmoitukset (musiikin esittämisluva ennen tilaisuutta ja ilmoitus tilaisuuden jälkeen)
- Muu tekijänoikeusluvut (Kuvasto, Näytelmien esitysoikeudet, taltiointi- ja esitysluvat jne.)

Kuluttajansuojalaki (38/1978)

Tämä laki koskee kulutushyödykkeiden tarjontaa, myyntiä ja muuta markkinointia elinkeinonharjoittajilta kuluttajille. Lakia sovelletaan myös, kun elinkeinonharjoittaja välittää hyödykkeitä kuluttajille.

Lain mukaan kulutushyödykkeillä tarkoitetaan tässä laissa tavaroita, palveluksia sekä muita hyödykkeitä ja etuuksia, joita tarjotaan luonnollisille henkilöille tai joita tällaiset henkilöt olennaisessa määrässä hankkivat yksityistä talouttaan varten.

Kuluttajansuojalakia sovelletaan tässä yhteydessä ohjelmapalveluyrityksen ja kuluttajan väliseen sopimussuhteeseen. Kuluttajana laissa pidetään luonnollista henkilöä, joka

hankkii kulutushyödykkeen pääasiassa muuhun tarkoitukseen kuin harjoittamaansa elinkeinotoimintaa varten. Lakia ei siis sovelleta yritysten välisessä sopimussuhteessa.

Tärkeimpiä lainkohtia ovat:

- Hyvän tavan vastainen menettely markkinoinnissa (38/1978) 2 luku 1 §
- Kuluttajansuojalain mukaiset yleiset markkinointisäännökset (kts. Huovinen, Ulla: Matkailualan lainsäädäntö, Edita 2002)
- Asetus kulutushyödykkeen hinnan ilmoittamisesta markkinoinnissa (1359/99) 11 §

Tuotevastuulaki (694/1990)

Tuotevastuulain mukaan ohjelmopalveluyrittäjä on vahingonkorvausvelvollinen, mikäli hänen myymänsä tuote ei ole ollut niin turvallinen kuin kohtuudella voidaan olettaa. Tuotevastuulla tarkoitetaan sitä, että yrittäjän on korvattava vahingot, jotka aiheutuvat hänen valmistamastaan, tuottamastaan tai eräissä tapauksissa myymästään tuotteesta. Tuotevastuu kuuluu vahingonkorvauslainsäädäntöön.

Tuotevastuulaki ei koske itse tapahtumaa, koska tuotevastuulaissa tuotteella tarkoitetaan irtainta esinettä, ei kuitenkaan toisen maalla olevaa rakennusta. Tuotevastuulaki voi koskea vain sellaisia tapahtuman oheistuotteita, jotka ovat esineitä.

Tuoteturvallisuuslaki (914/1986 ja lain muutos 593/1993)

Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta (HE 127/2003)

Laki koskee elinkeinonharjoittajan kuluttajille elinkeinotoimintansa yhteydessä tarjoamia palveluita. Elinkeinoharjoittaja voi olla yksityinen henkilö, yritys, yhteisö tai järjestö joka taloudellista hyötyä saadakseen (esimerkiksi maksua vastaan tai kylkiäisenä) ammattimaisesti suorittaa, pitää kaupan, myy tai muuten elinkeinotoimintansa yhteydessä tarjoaa palvelua kuluttajalle.

Kulutustavaroilla tarkoitetaan tässä laissa sellaisia tavaroita ja kuluttajapalveluksilla sellaisia palveluksia, jotka ovat tarkoitettut käytettäväksi tai joita olennaisissa määrin käytetään yksityiseen kulutukseen. Ohjelmopalvelut ovat kuluttajapalveluita. Tuoteturvallisuuslain mukaisesti toiminnan harjoittaja vastaa ohjelmopalvelujen turvallisuudesta koko sen suoritusketjun ajan.

Tuoteturvallisuuslakia uudistetaan ja uusi laki tulee voimaan vuoden 2004 aikana uudella nimellä Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta. Sen mukaan kulutustavaraa tai kuluttajapalvelusta ei pidetä terveydelle tai omaisuudelle vaarallisena siltä osin kuin se on sellaisten yhdenmukaistettujen standardien mukainen, joita koskeva viittaus on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä, ellei 3 momentista muuta johdu. Siinä todetaan, että elinkeinonharjoittajan sekä muun palvelun tarjoajan on olosuhteiden vaatiman huolellisuuden ja ammattitaidon edellyttämällä tavalla varmistauduttava siitä, että kulutustavarasta tai kuluttajapalveluksesta ei aiheudu vaaraa kuluttajan tai kuluttajaan rinnastettavan henkilön taikka palveluksen vaikutuspiiriin kuuluvan muun henkilön terveydelle tai omaisuudelle. Elinkeinoharjoittajalla ja muulla palvelun tarjoajalla on oltava riittävät ja oikeat tiedot kulutustavarasta ja kuluttajapalveluksesta sekä niihin liittyvistä riskeistä.

Terveydensuojelulaki (763/ 1994)

Elintarviketurvallisuuden kannalta tulee kaupallisen tapahtuman tuottajan huomioida erityisesti seuraavat lain säännökset (toiminnan harjoittajan tulee varmistaa, että ohjelmapalvelujen yhteydessä mahdollisesti myytävät/tarjottavat elintarvikkeet ovat turvallisia): Terveydensuojelulaki (763/1994, muutoksineen), 36 § ja 40 §, hygieniasaamisasetus (1115/2001) ja asetuksen muutos (1227/2002) (kts. Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi, s. 16-17), Elintarvikelaki (361/1995), Jätelaki (1072/1993), Vesihuoltolaki (119/2001), Vesilaki (264/1961), Ympäristösuojelulaki (86/2000)

1. Ilmoitusvelvollisuus toiminnasta terveysturvallisille

Ilmoitus on tehtävä julkisen huvi-, kokoontumis- tai majoitushuoneiston perustamisesta tai käyttöönotosta ja elintarvikehuoneiston perustamisesta tai käyttöönotosta sekä suuren yleisötilaisuuden elintarvikkeiden myynnistä.

2. Jätteet ja jätevedet

Jätteiden säilyttäminen, kerääminen, kuljettaminen, käsittely ja hyödyntäminen sekä jäteveden johtaminen ja puhdistus on tehtävä siten, ettei niistä aiheudu terveystahaitta. Viemäri ja sen puhdistuslaitteet on sijoitettava ja rakennettava siten ettei niistä aiheudu terveystahaitta.

Tapahtuma-alueella on oltava riittävä määrä asianmukaisesti varustettuja ja hoidettuja käymälöitä. Käymälät on sijoitettava ja rakennettava siten, ettei niistä aiheudu terveystahaittoja

3. Talousvesi

Talousvedestä on laissa tarkat määräykset, talousvetenä käytettävän veden on oltava terveydelle haitatonta ja tarkoitukseen soveltuvaa.

4. Elintarvikehygieeninen osaaminen

Elintarvikehuoneistossa työskentelevän on osoitettava riittävä elintarvikehygieeninen osaaminen mikä mm. edellyttää ao. osaamista mittaavan testin suorittamista. Elintarvikkeita ammatti- tai elinkeinotoiminnan yhteydessä käsittelevä henkilö velvoitetaan yleensä esittämään lääkärintodistus tai muu riittävä selvitys siitä, ettei hän sairasta tautia, joka voi levitä elintarvikkeiden tai talousveden välityksellä (esim. salmonella). Toiminnanharjoittajalta peritään maksu näytteenotosta ja tutkimuksista, jotka liittyvät talousveden laadun valvontaan ja tarkkailuun.

5. Tupakkalaki

Laki rajoittaa tupakointia anniskelutiloissa ja sen tavoitteena on myös henkilökunnan terveyden suojaaminen.

Elintarvikelaki (361/1995)

Elintarvikelaki pyrkii suojaamaan kuluttajaa ihmisravinnoksi sopimattomien elintarvikkeiden aiheuttamilta terveystahitoilta. Tähän liittyen määräyksillä, ohjeilla ja tiedotuksella ehkäistään, vähennetään ja poistetaan elintarvikkeesta johtuvia terveystahitoja sekä varmistetaan totuudenmukainen, riittävä tiedonsaanti tarvikkeesta. Elintarvikkeiden kaupanpito, valmistus, tuotanto ja varastointi edellyttää yleensä ilmoitusvelvollisuutta.

6.2. Tapahtumien järjestämistä koskeva lainsäädäntö

6.2.1. Kokoontuminen

Kokoontumislaki (530/1999) määrittelee yleiset tilaisuudet joko yleisiksi kokouksiksi taikka yleisötilaisuuksiksi. Yleisellä kokouksella tarkoitetaan mm. mielenosoituksia ja yleisötilaisuudella avoimia huvitilaisuuksia, kilpailuja, näytöksiä ja muita vastaavia tilaisuuksia.

Yleisötilaisuuden saa järjestää täysivaltainen henkilö, yhteisö ja säätiö. Vajaavaltainen saa järjestää yleisötilaisuuden yhdessä täysivaltaisen henkilön kanssa. (KL12§)

Omistajan tai haltijan suostumus

Yleisötilaisuuden järjestäjän on hankittava järjestämispaikan omistajan tai haltijan suostumus paikan käyttämiseen tilaisuutta varten. Säännös koskee sekä ulkona että sisätiloissa olevia järjestämispaikkoja. Suostumuksen hankkimismenettelystä ei ole erityisiä säännöksiä, sillä kyse on sopimuksenvaraisesta asiasta. (KL13 1§)

Ilmoitus ja poliisin vaatimat selvitykset

Järjestäjän on tehtävä yleisötilaisuuden järjestämisestä kirjallinen ilmoitus järjestämispaikkakunnan poliisille vähintään viisi vuorokautta ennen tilaisuuden alkamista. Poliisi voi hyväksyä myöhemminkin tehdyn ilmoituksen, jos tilaisuuden järjestämisestä ei aiheudu haittaa yleiselle järjestykselle eikä määräajan laiminlyönti vaikeuta kohtuuttomasti poliisille lain mukaan kuuluvien tehtävien täyttämistä. Yleisötilaisuuksien järjestäminen on joko ilmoituksenvaraista tai vapaata. (KL14 1§)

Ilmoituksen sisällöstä on voimassa, mitä 8§:ssä säädetään yleistä kokousta koskevasta ilmoituksesta. Poliisi voi vaatia tarvittaessa selvityksiä myös muista yleisötilaisuuden järjestämiseen liittyvistä seikoista. Poliisin vaatimia selvityksiä voivat olla esimerkiksi järjestämispaikan omistajan tai haltijan suostumus paikan käyttöön sekä muun lainsäädännön edellyttämät tilaisuuden järjestämiseen liittyvät ilmoitukset, luvat tai toimenpiteet. Ennen asian ratkaisemista poliisi pyytää usein myös lausuntoa eräiltä muilta viranomaisilta, kuten esimerkiksi pelastus-, ympäristö-, terveydensuojelu-, rakennusvalvonta- ja liikenteensuunnitteluviranomaisilta sekä turvatekniikan keskukselta. (KL14 3§)

Yleisötilaisuuden kieltäminen

Poliisilla on oikeus kieltää yleisötilaisuuden järjestäminen, jos muut toimenpiteet eivät ole riittäviä ja jos on ilmeistä, että: 1) tilaisuuden järjestäminen on lainvastaista tai sen järjestämisessä rikotaan olennaisesti tätä lakia tai sen nojalla annettuja määräyksiä; 2) järjestystä ja turvallisuutta ei voida ylläpitää; 3) tilaisuuden järjestäminen aiheuttaa vaaraa terveydelle tai vahinkoa omaisuudelle, tai 4) tilaisuuden järjestäminen aiheuttaa huomattavaa haittaa sivullisille tai ympäristölle (KL15§)

Poliisi voi kieltää yleisötilaisuuden järjestämisen ennakolta tietyillä laissa tyhjentävästi säädetyillä perusteilla. Poliisiin tulee ensisijaisesti ohjata yleisötilaisuuksien järjestämistä antamalla järjestäjälle ohjeita ja määräyksiä (20§). Jos toimenpiteet eivät ole riittäviä ja on ilmeistä, että tietyt laissa säädetyt perusteet täytyvät, poliisi voi kieltää tilaisuuden järjestämisen kokonaan.

Tilaisuuden järjestäminen ilman järjestämipaikan omistajan tai haltijan suostumusta on myös lain vastaista. Tilaisuus voidaan kieltää, jos on ilmeistä, että sen järjestämisessä rikotaan olennaisesti kokoontumislakia tai poliisin antamia määräyksiä.

Merkitykseltään vähäinen säännösten tai määräysten noudattamatta jättäminen ei muodosta perustetta järjestämiskielolle. Poliisin määräyksiä olennaisena rikkomuksena voidaan pitää esimerkiksi sitä, että järjestäjä jättää ottamatta edellytetyn vastuuvakuutuksen (16§) tai kun järjestäjä ei aseta järjestyksenvalvoja poliisin määräyksen mukaisesti.

Vastuuvakuutus

Jos tilaisuuden järjestämisestä voi aiheutua vahinkoa henkilöille tai omaisuudelle, poliisi voi määrätä yleisötilaisuuden järjestämisen edellytykseksi, että järjestäjällä on riittävä vastuuvakuutus mahdollisen korvausvelvollisuuden varalta. Vakuutus tullaan vaatimaan yleensä sellaisissa näytöksissä, nopeuskilpailuissa tai kilpailuun verrattavissa olevissa näytösajoissa taikka muissa yleisötilaisuuksissa, joissa katsojille, toimihenkilöille tai ulkopuolisille voi aiheutua henkilöön tai omaisuuteen kohdistuvaa vahingonvaaraa. Muita vakuutuksen vaativia tilaisuuksia ovat lento- ja laskuvarjohyppynäytökset sekä -kilpailut, erilaiset moottorikilpailut ja näytösajot sekä ravi- ja ratsastuskilpailut. (KL16§)

Lähde: Suomen liikunta- ja urheilujärjestöjen järjestyksenvalvojan peruskurssi. Koulutusaineisto.

6.2.2. Muut lait

Alkoholilaki (1143/94)

Alkoholijuomien (nautittavaksi tarkoitettujen juomien, jotka sisältävät yli 2,8 % alkoholia) anniskelua voi harjoittaa vain se, jolle on myönnetty anniskelulupa. Lupa on haettava hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista. Anniskelulupa voidaan myöntää myös tilapäisesti kertaluonteista tai muuten lyhytaikaista toimintaa varten, esim. tapahtumiin. Anniskeluluvan haltija vastaa siitä, että anniskelutilassa toimitaan lakien, muiden määräysten ja lupaehtojen edellyttämällä tavalla. Vuoden 2005 alusta lähtien lääninhallitukset ratkaisevat kaikki anniskeluluvat.

(Laki alkoholilain muuttamisesta 764/2002, Alkoholilain nojalla annettu valtioneuvoston asetus 1344/1994, Asetus em. muuttamisesta 1207/2002 sekä Asetus alkoholijuomista ja väkiviinasta 1344/94)

Arvonlisäverolaki (1501/93) ja asetus (50/94)

Laissa ja asetuksessa määrätään mm. arvonlisäverovelvollisista, veronalaisesta toiminnasta sekä verokannoista.

Asetus kulutushyödykkeen hinnan ilmoittamisesta markkinoinnissa (9/1989), Hintamerkintäasetus 11 §

Kuluttajapalveluksia kuluttajalle tarjoavalla elinkeinonharjoittajalla on oltava maksuluettelo tai muu selvitys maksujen määräytymisperusteista. Jos palveluksia tarjotaan tai suoritetaan muualla kuin liikehuoneistoissa, maksuluettelo tai muu selvitys maksujen määräytymisperusteista on esitettävä pyydettyä.

Hygieniaosaamisasetus (1115/2001) ja 127/2002) (Sosiaali- ja terveysministeriön asetus elintarvikehuoneistossa työskentelevältä vaadittavasta elintarvikehygieenisestä osaamisesta ja osaamisen testaamisesta)

Tässä asetuksessa säädetään elintarvikehuoneistossa työskentelevältä, helposti pilaantuvia elintarvikkeita siellä käsittelevältä henkilöltä vaadittavasta elintarvikehygieenisestä osaamisesta. Lisäksi asetuksessa säädetään osaamisen testaamisesta, osaamistodistuksesta, osaamistestaajan kelpoisuudesta ja tehtävistä sekä Elintarvikeviraston oikeudesta antaa tarkempia määräyksiä.

Järjestyslaki (612/2003)

Lain tarkoituksena on edistää yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Esitysten järjestäminen yleisellä paikalla on kielletty, jos se on lainvastaista taikka siitä aiheutuu vaara terveydelle, vahinkoa omaisuudelle tai huomattavaa häiriötä yleiselle järjestykselle. Yleisten kokousten ja yleisötilaisuuksien järjestämisestä säädetään kokoontumislaissa (530/1999).

Jätehuoltolaki (1072/1993)

Lain tavoitteena on tukea kestävästä kehityksestä edistämällä luonnonvarojen järkevää käyttöä sekä ehkäisemällä ja torjumalla jätteistä aiheutuvaa vaaraa ja haittaa terveydelle ja ympäristölle. Tämä laki koskee jätettä, sen syntymisen ehkäisemistä sekä sen vaarallisen tai haitallisen ominaisuuden vähentämistä, jätteen hyödyntämisen edistämistä, jätehuollon muuta järjestämistä, roskaantumisen ehkäisemistä sekä roskaantuneen alueen puhdistamista. Laki koskee tapahtumaan liittyvän kiinteistön haltijaa tai toiminnan järjestäjää. Yleisötapahtuman järjestäjä on velvollinen huolehtimaan tapahtumansa jätehuollosta

Kuluttajansuojalaki (38/1978)

Kuluttajansuojalakia sovelletaan tässä yhteydessä ohjelmapalveluyrityksen ja kuluttajan väliseen sopimussuhteeseen. Kuluttajana laissa pidetään luonnollista henkilöä, joka hankkii kulutushyödykkeen pääasiassa muuhun tarkoitukseen kuin harjoittamaansa elinkeinotoimintaa varten. Lakia ei siis sovelleta yritysten välisessä sopimussuhteessa.

Laki järjestyksenvalvojista (533/1999)

Määrittelee järjestyksenvalvojien kelpoisuusvaatimukset, valtuudet ja velvollisuudet.

Laki elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä (1062/93)

Elinkeinonharjoittajien välisissä sopimuksissa ei saa käyttää ehtoa, joka on sopimuksissa toisena osapuolena olevien elinkeinonharjoittajien kannalta kohtuuton ottaen huomioon heikommasta asemasta johtuva suojan tarve ja muut asiaan vaikuttavat seikat.

Maankäyttö ja rakennuslaki (132/1999), Maankäyttö- ja rakennusasetus (10.9.1999/895), Rakentamismääräyskokoelma (RakMK)

Lain mukaan rakennuksen ja siinä olevien tilojen tulee täyttää käyttötarkoituksen edellyttämällä tavalla olennaiset tekniset vaatimukset mm. lujuuden, vakavuuden, paloturvallisuuden, hygienian, terveyden ja ympäristön, käyttöturvallisuuden ja meluntorjunnan perusvaatimukset. Kokoontumistilaa koskevassa rakennusluvassa tai toimenpideluvassa vahvistetaan kyseisessä tilassa sallittujen henkilöiden enimmäismäärä.

Pelastuslaki (468/2003) ja asetus (787/2003)

Lakia sovelletaan tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäisyyn, jollei muussa laissa tai asetuksessa toisin säädetä sekä pelastustoimintaan, jolla tarkoitetaan ihmisten, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseksi ja pelastamiseksi, vahinkojen rajoittamiseksi ja seurausten lieventämiseksi onnettomuuksien sattuessa tai uhatessa kiireellisesti suoritettavia toimenpiteitä. Rakennukseen tai muuhun kohteeseen, jossa henkilö- ja paloturvallisuudelle tai ympäristölle aiheutuvan vaaran taikka mahdollisen onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat, on laadittava pelastussuunnitelma. Rakennuksen omistajan ja haltijan on huolehdittava, että viranomaisten määräämät tai säädöksissä vaaditut sammutus-, pelastus- ja torjuntakalusto, sammutus- ja pelastustyötä helpottavat laitteet, palonilmaisulaitteet ja hälytyslaitteet sekä muut onnettomuuden vaaraa ilmaisevat laitteet, poistumisreitien opasteet ja turvamerkinnot sekä väestönsuojien varusteet ja laitteet ovat toimintakunnossa sekä huollettu ja tarkastettu asianmukaisesti.

Sähköturvallisuuslaki (410 / 1996), Kauppa- ja teollisuusministeriön päätös sähköalan töistä (516/1996), sähkölaitteistojen käyttöönotosta ja käytöstä (517/1996) ja sähkölaitteistojen turvallisuudesta (1193/1999)

Määrittelee sähköasennustöihin vaadittavat oikeudet, sähköasennusten tarkastukset sekä sähköasennukset ja niitä koskevat määräykset ja ohjeet.

Terveydensuojelulaki (763/1994), Terveydensuojeluasetus (1280/1994)

Palvelujen tuottaminen on suunniteltava ja järjestettävä siten, että asiakkaan terveyttä ylläpidetään ja edistetään. Tuotettaessa ateriapalveluja tapahtumien tai ohjelmapalvelujen yhteydessä, myös esimerkiksi retkien ja vaellusten aikana, on huomioitava elintarvikkeiden säilytyksestä, kuljetuksesta ja käsittelystä annetut hygieniaohteet.

Tuoteturvallisuuslaki (914/86) ja lain muutos (593/93)

Laki koskee tavaroita sekä kuluttajapalveluita, joita elinkeinonharjoittaja valmistaa, pitää kaupan, myy tai muutoin elinkeinotoimintansa yhteydessä luovuttaa taikka tuo maahan ja jotka ovat tarkoitettut käytettäväiksi tai olennaisessa määrin käytetään yksityiseen kulutukseen.

Elinkeinonharjoittajan on noudatettava olosuhteiden edellyttämää huolellisuutta, jotta kuluttajapalvelusta ei aiheudu vaaraa kuluttajan terveydelle tai omaisuudelle. Sellaisia palveluita, joista voi seurata vamma, myrkytys, sairaus tai muu vaara terveydelle taikka jotka voivat vahingoittaa kuluttajan omaisuutta, voidaan pitää tuoteturvallisuuslain vastaisina kulutuspalveluina. Vaara voi aiheutua joko palvelun suorittamistapaan (asiakas osallistuu palvelutapahtumaan) liittyvästä puutteesta tai palvelun tuottamisesta käytettävät tavaran rakenteessa (tapahtumassa käytettävät välineet) olevasta viasta. Myös palvelusta annettavat virheelliset tai harhaanjohtavat tiedot saattavat aiheuttaa vaaraa terveydelle tai omaisuudelle.

Työaikalaki (605/1996)

Lakia sovelletaan työsopimuslaissa tarkoitetun työsopimuksen perusteella tehtyyn työhön. Poikkeuksia on mm. johtotehtävissä toimivien ja yrittäjän perheenjäsenten kohdalla sekä kotona tai muuten työnantajan valvonnan ulottumattomissa suoritettussa työssä.

Työsopimuslaki (55/2001)

Tätä lakia sovelletaan sopimukseen (työsopimus), jolla työntekijä tai työntekijät yhdessä työkontana sitoutuvat henkilökohtaisesti tekemään työtä työnantajan lukuun tämän johdon ja valvonnan alaisena palkkaa tai muuta vastiketta vastaan. Lakia on sovellettava, vaikka vastikkeesta ei ole sovittu, jos tosiseikoista käy ilmi, että työtä ei ole tarkoitettu tehtäväksi vastikkeetta. Laissa määrätään työnantajan sekä -tekijän velvollisuuksista ja oikeuksista mm. työsuhteen solmimisesta, päättämisestä sekä purkamisesta ja lomautussäännöksistä samoin kuin vuosi- ja vanhempainlomista ja niistä maksettavista korvauksista.

Työturvallisuuslaki (738/2002), uusi 15.1.2004

Työturvallisuuslaki asettaa ohjelmapalveluyrittäjälle velvoitteita työntekijöitään kohtaan, mutta myös velvoitteita ja oikeuksia asiakkaan työnantajalle, mikäli asiakas osallistuu ohjelmapalveluun työajalla sekä oppilaitokselle, mikäli opiskelija on ohjelmapalveluyrityksessä suorittamassa opintoihin kuuluvaa harjoittelua..

Tapaturmavakuutuslaki (608/1948)

Laki säätelee oikeutta saada korvausta työtapaturmasta.

Vahingonkorvauslaki (412/1974)

Vahingonkorvauslakia sovelletaan silloin, kun on kyseessä tahallisesti tai tuottamuksellisesti aiheutettu vahinko eli on tapahtunut virhe tai laiminlyönti. Ohjelmapalveluyrittäjä on vastuussa myös henkilökuntansa sekä alihankkijoidensa

tekemisistä. Jos esimerkiksi kulttuuritapahtuman alihankkijana toimiva ruokapalveluyritys on laiminlyönyt kalustonsa huollon tai henkilökohtaisen hygienian ja asiakas tämän vuoksi sairastuu, syntyy tapahtuman järjestäjälle vahingonkorvausvastuu.

Valmismatkalaki (1079/94) ja asetus (1085/94)

Valmismatka on matkapaketti, joka sisältää kuljetuksen ja majoituksen tai jommankumman edellisestä yhdistettynä johonkin muuhun olennaiseen matkailupalveluun. Lakia sovelletaan pääsääntöisesti vain yli 24 tuntia kestäviin matkoihin tai sellaisiin lyhyempiin matkoihin, mikäli matkaan sisältyy erikseen järjestetty majoitus yön aikana.

Valmismatkana voidaan esimerkiksi pitää sellaista yli 24 tuntia kestävää kulttuuripalvelutuotetta, joka on etukäteen järjestetty ja johon kuuluu kuljetus ja vierailu kulttuurikohteessa. Lakia ei sovelleta sellaisiin matkanjärjestäjiin, joiden toiminta on satunnaista eli kertaluonteista tai hyvin harvoin toistuvaa, eikä myöskään lyhyisiin, esimerkiksi päivän kestäviin bussiretkiin.

Ympäristönsuojelulaki (86/2000) ja Ympäristönsuojeluasetus (169/2000)

Lain tavoitteena on mm. ehkäistä ympäristön pilaantumista sekä poistaa ja vähentää pilaantumisesta aiheutuvia vahinkoja sekä ehkäistä jätteiden syntyä ja haitallisia vaikutuksia. Ympäristön pilaantumisella tarkoitetaan sellaista ihmisen toiminnasta johtuvaa aineen, energian, melun, värinän, säteilyn, valon, lämmön tai hajun päästämistä tai jättämistä ympäristöön. Toiminnanharjoittajan on oltava riittävästi selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista (selvilläolovelvollisuus).

Haitallisten ympäristövaikutusten ennaltaehkäisy (ennaltaehkäisyn ja haittojen minimoinnin periaate): haitalliset ympäristövaikutukset ehkäistään ennakolta tai jos se on mahdotonta, rajoitetaan ne mahdollisimman vähäisiksi. Esimerkiksi käytettävät reitit ja alueet on suunniteltava ja linjattava niin, että luonnolle aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa.

Huolellinen ja varovainen toiminta ympäristön suhteen (varovaisuus- ja huolellisuusperiaate): menetellään toiminnan laadun edellyttämällä huolellisuudella ja varovaisuudella ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi ja otetaan huomioon toiminnan aiheuttaman pilaantumisen vaaran todennäköisyys, onnettomuusriski ja mahdollisuudet onnettomuuksien estämiseen ja niiden vaikutusten rajoittamiseen.

Ympäristöhaittojen poistaminen ja rajoittaminen (aiheuttamisperiaate): tuottaja on vastuussa tapahtuman ympäristöhaittojen ennaltaehkäisystä ja tapahtuneiden vahinkojen rajoittamisesta. On esimerkiksi huolehdittava siitä, ettei maahan tai vesistöön joudu haitallisia aineita.

Ympäristövaikutusten tunnistaminen (selvilläolovelvollisuus): Tuottajan edellytetään olevan riittävästi selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista ja ympäristöriskeistä sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista. Kulttuuritapahtuman järjestäjän sekä koko henkilökunnan on oltava riittävästi selvillä toiminnan mahdollisesti aiheuttamista päästöistä.

Parhaan mahdollisen tekniikan käyttäminen (parhaan käyttökelpoisen tekniikan periaate):

Käytettävän kaluston on oltava ympäristön kannalta parasta taloudellisesti käyttökelpoista tekniikkaa eli tehoiltaan, kulutukseltaan ja äänekkyydeltään kohtuullista.

Yritys- ja yhteisölaki (244/01)

Laissa määrätään yritys- yhteisötunnuksesta, yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröitävistä yksiköistä ja tiedoista sekä rekisteröitymisvelvollisuudesta.

6.3. Kulttuurialaa koskeva lainsäädäntö

ALV-verovelvollisuus

Kulttuuri- ja viihdetilaisuuksien järjestäminen on verollista, jos toimintaa harjoitetaan liiketoiminnan muodossa. Näiden kaupallisten tilaisuuksien pääsymaksuihin sovelletaan alennettua 8 %:n verokantaa (AVL 85 a § 1 mom. 4 kohta). Yleishyödyllisille yhteisöille tilaisuuksien järjestäminen on kuitenkin pääsääntöisesti verotonta (AVL 4 §). Tätä alennettua 8 %:n verokantaa sovelletaan teatteri-, sirkus-, musiikki- ja tanssiesitysten, elokuvanäytösten, näyttelyjen, urheilutapahtumien, huvipuistojen, eläintarhojen, museoiden sekä muiden vastaavien kulttuuri- ja viihdetilaisuuksien ja laitosten pääsymaksuihin. Käytännössä alennettua 8 %:n verokantaa sovelletaan kaikkiin kulttuuri- ja huvitilaisuuksiin.

Laki elokuvataiteen edistämisestä (28/2000)

Elokuvan ja muun kuvaohjelman valmistamisesta ja jakelusta sekä muusta elokuvakulttuurin edistämisestä aiheutuviin kustannuksiin voidaan myöntää tukea valtion talousarvioon otetuista varoista. Opetusministeriö voi osoittaa Suomen elokuvasäätiölle valtion varoja elokuvan ja muun kuvaohjelman valmistamisen ja jakelun tukemiseksi sekä elokuvakulttuurin edistämiseksi muulla tavoin.

Elokuvan ja muun kuvaohjelman tuottajalle, tekijälle ja levittäjälle voidaan myöntää tuotantotukea. Lisäksi muuta tukea voidaan myöntää elokuvateatterin ylläpitäjälle, elokuvajuhlien järjestäjälle sekä tarvittaessa muille tahoille ja henkilöille. Tuotantotukea ei voida myöntää valtion laitokselle, kunnalle, kuntayhtymälle tai seurakunnalle eikä valtioenemmistöiselle yhtiölle tai edellä mainittuihin verrattavalle yhteisölle tai laitokselle.

Elokuvasäätiön on tehtävä tuen myöntämisen niin edellyttäessä sopimus tuen saajan kanssa. Elokuvasäätiön tulee myös huolehtia tuen käytön valvomisesta. Tässä laissa tarkoitettu tuki suoritetaan ensisijaisesti veikkauksen ja raha- arpajaisten voittovaroista.

Laki kuntien kulttuuritoiminnasta (3.8.1992/728) ja Asetus opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (806/1998)

Kunnan tehtävänä on edistää, tukea ja järjestää kulttuuritoimintaa kunnassa. Kunnan tehtävänä on myös järjestää kunnan asukkaille mahdollisuuksia taiteen perusopetukseen sekä harrastusta tukevaan opetukseen taiteen eri aloilla. Kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan tässä laissa taiteen harjoittamista ja harrastamista, taidepalvelusten tarjontaa ja käyttöä, kotiseututyötä sekä paikallisen kulttuuriperinteen vaalimista ja edistämistä. Kunnalle myönnetään valtionosuutta kulttuuritoimintaa varten siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen

rahoituksesta annetussa laissa säädetään (635/1998, 21.8.1998/643). Kunnalle sekä kunnan osoituksesta kulttuuritoimintaa harjoittavalle ja edistävälle, kunnassa toimivalle yhteisölle, säätiölle ja laitokselle voidaan valtion talousarvioon otetun määrärahan rajoissa myöntää valtionavustusta kulttuuritoimintaa varten tarvittavien tilojen perustamishankkeisiin siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään. Tässä laissa tarkoitettuihin valtiosuuksiin ja -avustuksiin voidaan käyttää myös veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroja.

Laki kuvaohjelmien tarkastamisesta ja valtioneuvoston asetus kuvaohjelmien tarkastamisesta (822/2000)

Laki koskee esittämis- ja levittämisrajoituksia. Kuvaohjelmaa (elokuva, filmi, videokasetti, tietokonelevyke, kuvalevy) ei saa julkisesti esittää eikä levittää 18 vuotta nuoremmille ennen kuin ohjelma on tämän lain mukaisesti hyväksytty esitettäväksi ja levitettäväksi, ellei toisin säädetä.

Tarkastuksesta on vapautettu mm. koulutustarkoitukseen tai yksinomaan markkinointiin valmistetut kuvaohjelmat sekä yksinomaan tai pääasiassa musiikkiesityksiä sisältävät kuvaohjelmat.

Laki taidenäyttelyiden valtioneuvoston takuusta (411/1986) ja Asetus taidenäyttelyiden valtioneuvoston takuusta

Valtion takuu voidaan myöntää taiteellisesti tai kulttuurihistoriallisesti merkittävälle näyttelylle taikka näyttelylle, jonka järjestämistä pidetään kansainvälisen kulttuurivaihdon kannalta tärkeänä. Valtion takuu voi koskea vain sellaista näyttelyä, jonka järjestää kotimainen julkisyhteisö taikka kotimainen muu yleishyödyllinen yhteisö tai säätiö. Valtion takuuta ei voida myöntää kaupalliseen näyttelytoimintaan.

Näyttelytilojen tulee olla pysyvässä näyttelytoimintaan tarkoitettuja, ja niiden on täytettävä asianmukaiset palo- ja muut turvallisuusvaatimukset. Näyttelyn kuljetukset, lastaaminen ja purkaminen sekä näyttelyesineiden kunnon tarkastaminen tulee suorittaa asianmukaisesti. Näyttelyesineelle aiheutuneet vahingot korvataan valtioneuvoston takuun perusteella vain siltä osin kuin vahinkoa ei saada korvatuksi vakuutuksen tai muun vakuuden perusteella.

Muinaismuistolaki (295/1963)

Kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty.

Tekijänoikeuslainsäädäntö

Kulttuuritapahtuman järjestäjän tulee ottaa tekijänoikeuslainsäädäntö ja –suoja huomioon ja hankkia tarvittavat teoksiin liittyvät luvat ja käyttöoikeudet.

Tekijänoikeuslainsäädännössä määritetään tekijänoikeuden kohde. Tekijänoikeuden kohteena on kirjallinen tai taiteellinen teos. Suojan saamiseksi teoksen tulee ylittää niin sanottu teoskynnys eli yltää teostasoon. Suojattu teos on tekijänsä luovan työn omaperäinen tulos. Tekijänoikeus syntyy, kun teos on luotu. Oikeuden saaminen ei edellytä rekisteröintiä, ilmoitusta tai muunlaisen muotovaatimuksen täyttämistä.

Tekijänoikeus tuottaa tekijälle sekä taloudellisia että hänen henkilöönsä liittyviä oikeuksia. Tekijänoikeuden voimassaoloaika on 70 vuotta tekijän kuolemasta.

Lähioikeudet ovat tekijänoikeuslaissa erikseen säädettyjä tekijänoikeutta lähellä olevia oikeuksia, joista keskeisimmät ovat esittävien taiteilijoiden, äänitetuottajan, kuvataallennetuottajan, radio- ja televisioyritysten sekä valokuvaajan oikeudet. Lähioikeuksien suoja on tekijänoikeuden kaltainen mutta joissakin suhteissa rajoitetumpi. Näiden oikeuksien suoja-aika on 50 vuotta ja se lasketaan esitys-, tallentamis-, julkaisemis-, lähetys- tai valmistamisvuodesta.

Tekijänoikeusneuvoston lausunnot löytyvät osoitteesta:
http://www.minedu.fi/opm/asiantuntijat/tekijanoikeusneuvosto/tekijanoikeusneuvoston_lausunnot.html

Kaikki kulttuurialaa koskevat lait, asetukset ja päätökset

Asetus elokuvataiteen edistämisestä (121/2000)
Asetus elokuvien arkistoinnista (662/1984)
Asetus eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista (46/1964)
Asetus kulttuuriesineiden maastaviennin rajoittamisesta (189/1999)
Asetus kuvataiteen apurahalautakunnasta (116/1997)
Asetus museovirastosta (119/1992)
Asetus näkövammaisten kirjastosta (639/1996)
Asetus opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (806/1998)
Asetus Suomen elokuva-arkistosta (228/1997)
Asetus Suomenlinnan hoitokunnasta (168/1989)
Asetus taidenäyttelyiden valtioneuvostosta (445/1986)
Asetus taiteen edistämisen järjestelystä (1105/1991)
Asetus taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista (845/1969)
Asetus valtion omistamien rakennusten suojelusta (480/1985)
Asetus vapaasta sivistystyöstä (805/1998)
Kirjastoasetus (1078/1998)
Kirjastolaki (904/1998)
Laki Antellin kokoelmien ja rahavarain hallinnon ja hoidon uudelleenjärjestämisestä (931/1976)
Laki elokuvataiteen edistämisestä (28/2000)
Laki elokuvien arkistoinnista (576/1984)
Laki eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista (236/1961)
Laki eräistä kuvataiteen tekijöille suoritettavista apurahoista (115/1997)
Laki Euroopan talousalueen valtion alueelta laittomasti vietyjen kulttuuriesineiden palauttamisesta (1276/1994)
Laki kulttuuriesineiden maastaviennin rajoittamisesta (115/1999)
Laki kuntien kulttuuritoiminnasta (728/1992)
Laki kuvaohjelmien tarkastamisesta (775/2000)
Laki museovirastosta (31/1972)
Laki näkövammaisten kirjastosta (638/1996)
Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (635/1998)
Laki Suomen elokuva-arkistosta (891/1978)
Laki Suomenlinnan hoitokunnasta (1145/1988)
Laki taidenäyttelyiden valtioneuvostosta (411/1986)
Laki taiteen edistämisen järjestelystä (328/1967)
Laki taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista (734/1969)
Laki Valtion elokuvatarkastamosta (776/2000)
Laki Valtion taidemuseosta (566/2000)
Laki vapaasta sivistystyöstä (632/1998)
Muinaismuistolaki (295/1963)
Museoasetus (1312/1992)
Museolaki (729/1992)
Opetusministeriön asetus Suomenlinnan hoitokunnan suoritteiden maksullisuudesta (1198/2001)
Opetusministeriön asetus Valtion elokuvatarkastamon ja elokuvaalautakunnan suoritteiden maksullisuudesta (979/2001)
Opetusministeriön asetus museoviraston suoritteiden maksullisuudesta (1092/2001)

Opetusministeriön asetus näkövammaisten kirjaston suoritteiden maksullisuudesta (980/2001)
Opetusministeriön päätös Suomen elokuva-arkiston suoritteiden maksullisuudesta (1124/1999)
Opetusministeriön päätös taiteen keskustoimikunnan suoritteiden maksullisuudesta (1111/1999)
Opetusministeriön asetus Valtion taidemuseon suoritteiden maksullisuudesta (978/2001)
Teatteri- ja orkesterilaki (730/1992)
Valtioneuvoston asetus kuvaohjelmien tarkastamisesta (822/2000)
Valtioneuvoston asetus raha-arpa-, veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton tilittämisestä (1436/2001)
Valtioneuvoston asetus Valtion elokuvatarkastamosta (823/2000)
Valtioneuvoston asetus Valtion taidemuseosta (658/2000)
Valtioneuvoston asetus valtion taideteostoimikunnasta (620/2001)
Valtioneuvoston päätös ylimääräisiin taiteilijaeläkkeisiin liittyvistä ylimääräisistä perhe-eläkkeistä (216/1974)
Valtioneuvoston päätös ylimääräisistä sanomalehtimieseläkkeistä (37/ 1977)
Valtioneuvoston päätös ylimääräisistä taiteilijaeläkkeistä (75/1974)

EU-lainsäädäntö

Kulttuuriesineiden viennistä annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 3911/92

Kansainväliset sopimukset

Euroopan kulttuuriyleissopimus (SopS 6/1970)
Euroopan rakennustaiteellisen perinnön suojelua koskeva yleissopimus (SopS 10/1992)
Eurooppalainen yleissopimus elokuvien yhteistuotannosta SopS (48/ 1995)
Maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemista koskeva yleissopimus (SopS 19/1987)
Sopimus kulttuuriyhteistyöstä Islannin, Norjan, Ruotsin, Suomen ja Tanskan välillä (SopS 60/1971)
Sopimus kulttuuriyhteistyöstä Islannin, Norjan, Ruotsin, Suomen ja Tanskan välillä (60/1971)
Tarkistettu eurooppalainen yleissopimus arkeologisen perinnön suojelusta (SopS 26/1995)
Unidroit'in yleissopimus varastetuista tai laittomasti maastaviedyistä kulttuuriesineistä (SopS 94/1999)
Yleissopimus kulttuuriomaisuuden luvattoman tuonnin, viennin ja omistusoikeuden siirron kieltämiseksi ja ehkäisemiseksi (SopS 92/ 1999)
Yleissopimus kulttuuriomaisuuden suojelemisesta aseellisen selkkauksen sattuessa sekä siihen liittyvä lisäpöytäkirja (SopS 92-93/ 1994)

Lähdeluettelo:

Kirjallisuus

Antikainen, J. & Sutinen, M., Tapahtumajärjestäjän käsikirja. 1996

Arvonlisävero 2003, KPMG ja Edita Publishing 2003

Huovinen, Ulla, Matkailun lainsäädäntö. Matkailuyrittäjä-sarja. Edita. 2. uudistettu painos. Helsinki 2002

Hämäläinen, J. Yleisötilaisuuden järjestäjän vastuu katsojille aiheutuneesta vahingosta Opetusministeriön kulttuuri-, liikunta ja nuorisopolitiikan osaston julkaisusarja nro 6/2001

Kestävän kehityksen käsikirja kunnille. Sisäasiainministeriö, Stakes, Suomen Kuntaliitto, ympäristöministeriö. Forssa 1990

Koivumaa, Ari, Johdatus tekijänoikeuden perusteisiin.
<http://www.uta.fi/tyt/digit/kaytto/johdatus/johdatus.html>

Maaseudun kulttuurimaisemat. Toim. Matti Luostarinen & Anja Yli-Viikari. Maatalouden tutkimuskeskus ja Suomen ympäristökeskus. Sulkava 1997

Suomen ympäristön tulevaisuus. Toim. Erik Wahlström, Eeva-Liisa Hallanaro ja Sanni Manninen. Edita ja Suomen ympäristökeskus. Helsinki 1996

Taiteen ja kulttuurin kentät. Perusrakenteet, hallinta, lainsäädäntö ja uudet haasteet. Toim. Heiskanen, Ilkka, Kangas, Anita & Mitchell, Ritva. Jyväskylä 2002

Verhelä, P. & Lackman, P. , Matkailun ohjelmapalvelut. 2003

Välikylä, T. (toim.) Turvallinen yleisötilaisuus, Ympäristö ja Terveys –lehti 2003

Muut lähteet:

Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi. Kuluttajaviraston julkaisusarja 8/2003.

Suomen Vihreä Lomaopas. Luomua ja kestävyttä matkailuun –hanke. Toim. Terhi Arell. Luomuliitto ry, ECEAT ja YTR.

Vähemmän jätteeksi, enemmän hyödyksi. Esite valtakunnallisesta jätesuunnitelmasta vuoteen 2005. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus. 1998

Ympäristövastuullisuus. Opas maaseutumatkailuyrityksille. Maa- ja kotitalousnaisten Keskus. Joensuu 1998

Linkit

Elintarviketietous:

www.elintarvikevirasto.fi

Kestävä kehitys:

www.roskajoukko.com

<http://www.ymparisto.fi/poltavo/keke/paikalkeke.htm>

<http://www.ymparisto.fi/poltavo/keke/aihealue.htm#sosiaalinen>

<http://www.vyh.fi/poltavo/keke/perpaatos.htm#peruslinjaukset>

<http://www.vyh.fi/tutkimus/eu/matnep/kalvot.htm>

<http://www.klak.com/opi/vihreapolku/jutut/zxkasvatusekologinen.php>

<http://www.vyh.fi/poltavo/keke/aihealue.htm#ekologinen>

<http://www.edu.fi/teemat/keke/tietoisuus/lvarat.html>

<http://www.vyh.fi/luosuo/maisema/lains.htm> (maisemanhoitoa koskevat lait)

Kulttuurilainsäädäntö:

<http://www.minedu.fi/opm/kulttuuri/kulttuurilait.html>

http://www.asia-itc.org/eur-lex/fi/lif/ind/fi_analytical_index_16.html (EU-lainsäädäntö)

http://europa.eu.int/eur-lex/fi/lif/reg/fi_register_1640.html (valmisteilla oleva EU-lainsäädäntö)

Kuluttajansuoja:

www.kuluttajavirasto.fi

Kuluttajansuojalaki www.finlex.fi/linkit/ajansd/19780038

Tuotevastuulaki www.finlex.fi/linkit/ajansd/19900694

Tekijänoikeus:

<http://www.uta.fi/tyt/digit/kaytto/johdatus/johdatus.html>

http://www.minedu.fi/opm/tekijanoikeus/tekijanoikeus_sisalto.html

Muut:

www.sttv.fi (tuotevalvontakeskus)

http://www.pk-rh.com/show_doc.asp?ID=487 (sopimukset)

Kaupalliset kulttuuritapahtumat työryhmän kokoonpano:

Lehtola Ilkka, pj.	Imatran Seudun Kehitysyhtiö Oy/MoNo –projekti
Isotalo Merja, työryhmän vetäjä	Kulttuuripajasto
Hokkanen Hannu	Imatran Big Band Festival
Hurmerinta Kristiina	Hämeenlinnan kulttuurikeskus
Iso-Aho Juha	Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kainulainen Kimmo	Helsingin yliopisto
Kallio Jorma	Lappeenrannan kaupunki
Karjalainen Tuulikki	Kuhmon kamarimusiikki
Kinnunen Petteri	Ateljee Hulmi
Komi Jaana	Etelä-Karjalan tapahtumat
Lajunen Kirsi	Jyväskylän Summer Jazz
Niiranen Virve	Kulttuuripalvelu Kaiku
Norrgård Britt-Marie	Pohjanmaan Matkailu-Rannikko

Asiantuntijat:

Huovinen Ulla	OTK, UH Consulting
Kainulainen Harri	Lähivakuutus
Juha Jukka	Imatran Big Band Festival/turvallisuupäällikkö
Pääatalo Tiina	Imatran kaupunki/Ympäristötoimi
Hautamäki Veikko	Imatran kaupunki/Pelastuslaitos

SOPIMUS *)

Liite 1

1. SOPIJAOSAPUOLET

1.1 Palvelujen tuottaja

Palvelun tuottaja (ja tuottajan yhteyshenkilö)

Palvelun tuottajan yhteystiedot

Palvelun tuottajan yritys- tai henkilötunnus

1.2 Alihankkija

Alihankkija (ja alihankkijan yhteyshenkilö)

Alihankkijan yhteystiedot

Alihankkijan yritys- tai henkilötunnus

2. SOPIMUKSEN KOHDE

Tuote tai palvelu ja sen kuvaus

Toteutuspäivämäärä(t) ja kellonaika/kellonajat, palvelun kesto (mikäli tarpeen)

Palvelun toteutuspaikka

Palvelun tuottajan sopimustuotteesta alihankkijalle maksettavan korvauksen suuruus (erittely esim. aikaveloituseruste tai kokonaiskorvaus, mahdolliset matkakorvaukset, päivärahat, alv tms.)

Maksuehdot ja viivästysseuraamus (alihankkija toimittaa laskun, jossa em. asiat todetaan)

3. SOPIJAOSAPUOLTEN VASTUUT, VELVOLLISUUDET, TEHTÄVÄT JA OIKEUDET

Sopimusosapuolet sitoutuvat tuottamaan sopimuksen kohteena olevan palvelun huolellisesti ja ammattitaitoisesti noudattaen lakeja, säädöksiä ja asetuksia sekä muita ohjeita ja määräyksiä. Palvelun tuottajalla on oikeus käyttää myös muita alihankkijoita palvelun tuottamiseen.

Molemmat osapuolet vastaavat omalta osaltaan riittävästä vakuutusturvasta siltä osin kun ovat vastuussa palvelun tuottamisesta. Palvelun tuottaja ja alihankkija huolehtivat palvelun tuottamisesta siten, että oman toiminnan osalta on tehty tarvittavat ilmoitukset, hankittu luvat ja ne ovat voimassa.

Palvelun tuottajan ja alihankkijan osalta on sovittu siten, että palvelun tuottajalla ei ole oikeutta myydä sopimuksen kohteena olevaa palvelua kolmansille osapuolille/ palvelun tuottajalla on oikeus myydä sopimuksen kohteena olevaa palvelua kolmansille osapuolille sillä ehdolla, että: (tarpeeton vaihtoehto yliviivataan)

Palvelun tuottajalla on yksinoikeus alihankkijan tuottamaan palveluun seuraavin ehdoin:
(palvelun/tai sen osan määrittely, yksinoikeuden kesto, muut tarkennukset)

Palvelun alihankkijalla on yksinoikeus tuottamaansa palveluun seuraavin ehdoin:

Palvelun tuottajan ja/tai alihankkijan tulee ilmoittaa sopimuksen kohteena olevan tuotteen virheistä viipymättä, kuitenkin viimeistään _____ vuorokauden kuluessa virheen havainnoinnista.

Mikäli palvelu sisältää merkittäviä turvavallisuusriskejä on tuottajan velvollisuus hyvissä ajoin antaa alihankkijalle kirjallisesti osallistujien turvallisuuden ja terveyden suojelemiseksi ja vahinkojen ennalta ehkäisemiseksi riittävät turvallisuusohjeet ja tiedot. Nämä voivat koskea esim. palvelujen käytön osallistujilta edellyttämää ikää, kuntoa, vaateista ja muita varusteita sekä palvelun käyttöön liittyviä erityisiä riskejä. Mikäli alkoholin käyttö aiheuttaa turvallisuusriskin, on sen käyttöön liittyvät ohjeet myös annettava. Palvelun alihankkijalla on velvollisuus informoida sopimuksen kohteena olevan palvelun tuottamiseen liittyvät mahdolliset turvallisuusriskit asiakkaalle sekä palvelun tuottajalle. Ohjeiden antamisesta tulee sopia yhdessä palvelun tuottajan ja alihankkijan kanssa.

4. SOPIMUKSEN PURKAMIS- JA MUUTOSPERUSTEET SEKÄ KORVAUKSET

Sopimuksen kohteena olevia asioita koskevista muutoksista on viipymättä ilmoitettava toiselle osapuolelle. Sopimukseen tehtävät muutokset ja tarkennukset tulisi tehdä kirjallisesti osapuolten välillä. Purkamisen aiheuttanut osapuoli sitoutuu korvaamaan vahingot vastapuolelle seuraavalla tavalla ja seuraavien periaatteiden mukaisesti

Mikäli sopimusta ei voi toteuttaa ns. force majeure –tapauksen ilmetessä, vastaavat molemmat osapuolet itselleen aiheutuneista menetyksistä.

5. MÄÄRÄYKSET SOPIMUSRIKKOMUKSISTA, KORVAUSVELVOLLISUUDESTA JA RIITAJEN RATKAISEMISESTA

Tätä sopimusta koskevat erimielisyydet pyritään ratkaisemaan neuvotteluteitse. Mikäli sopijapuolet eivät pääse yhteisymmärrykseen neuvotteluteitse, erimielisyydet ratkaisee

6. ALLEKIRJOITUKSET JA PÄIVÄMÄÄRÄ

Tätä sopimusta on laadittu samansanaiset kappaleet liitteineen palvelun tuottajalle ja alihankkijalle.

_____ ssa/lla _____ päivänä _____ kuuta _____

Allekirjoitukset

Palvelun tuottaja

Kirsi Kulttuuri

Kirsin Kulttuuritapahtumat Oy

Alihankkija

Mikko Taikuri

Mikon ohjelmat Oy

LIITTEET Turvallisuusohjeet (mikäli tapahtuman luonne vaatii)

*) Tätä sopimusmallia voidaan soveltaa palvelun tuottajan ja alihankkijan (esiintyjä, esiintyjäryhmä, ravitsemispalvelujen tuottaja, muut ohjelman tai ohjelmanpalvelun tuottajat ja toimijat) välillä. Sopimuksen osapuolet toimivat sopimuksen puitteissa itsenäisesti ja erillisenä kokonaisuutena, eikä tämä sopimus ole työsopimus.

1. SOPIMUSOSAPUOLET

1.1 Palvelun tuottaja

Palvelun tuottaja (ja tuottajan yhteystiedot)

Palvelun tuottajan yhteystiedot

Palvelun tuottajan yritys- tai henkilötunnus

1.2 Jälleenmyyjä

Jälleenmyyjä (ja jälleenmyyjän yhteystiedot)

Jälleenmyyjän yhteystiedot

Jälleenmyyjän yritys- tai henkilötunnus

2. SOPIMUKSEN KOHDE

Tuote tai palvelu ja sen kuvaus

Toteutuspäivämäärä(t) ja kellonaika/kellonajat, palvelun kesto (mikäli tarpeen)

Palvelun toteutuspaikka

Palvelun tuottajan sopimustuotteesta jälleenmyyjälle maksettavan korvauksen suuruus (erittely esim. aikaveloituseruste tai kokonaiskorvaus, provisiot, tms.), sekä korvauksen tilittäminen palvelujen tuottajalle

Maksuehdot ja viivästysseuraamus

3. SOPIJAOSAPUOLTEN VASTUUT, VELVOLLISUUDET, TEHTÄVÄT JA OIKEUDET

Palvelujen tuottajan tulee toimittaa jälleenmyyjälle kirjallinen, sopimuksen kohteena olevan palvelun tuotokuvaus sekä muu jälleenmyynnin kannalta oleellinen, palvelua koskeva tieto.

Sopimusosapuolet sitoutuvat tuottamaan sopimuksen kohteena olevan palvelun huolellisesti ja ammattitaitoisesti noudattaen lakeja, säädöksiä ja asetuksia sekä muita ohjeita ja määräyksiä.

Palvelun tuottaja ja jälleenmyyjä huolehtivat palvelun tuottamisesta siten, että oman toiminnan osalta on tehty tarvittavat ilmoitukset, hankittu luvat ja ne ovat voimassa.

Jälleenmyynnin järjestämisen osalta on sovittu seuraavaa: (esim. maininta jälleenmyynnin toteutuspaikoista)

Mikäli palvelu sisältää merkittäviä turvallisuusriskejä on tuottajan velvollisuus hyvissä ajoin antaa jälleenmyyjälle kirjallisesti osallistujien turvallisuuden ja terveyden suojelemiseksi ja vahinkojen ennalta ehkäisemiseksi riittävät turvallisuusohjeet ja tiedot. Nämä voivat koskea esim. palvelujen käytön osallistujilta edellyttämää ikää, kuntoa, vaateista ja muita varusteita sekä palvelun käyttöön liittyviä erityisiä riskejä. Mikäli alkoholin käyttö aiheuttaa turvallisuusriskin, on sen käyttöön liittyvät ohjeet myös annettava. Palvelun välittäjän on velvollisuus informoida sopimuksen kohteena olevan palvelun tuottamiseen liittyvät mahdolliset turvallisuusriskit asiakkaalle. Ohjeiden antamisesta tulee sopia yhdessä palvelun tuottajan ja jälleenmyyjän kanssa.

4. SOPIMUKSEN PURKAMIS- JA MUUTOSPERUSTEET SEKÄ KORVAUKSET

Sopimuksen kohteena olevia asioita koskevista muutoksista on viipymättä ilmoitettava toiselle osapuolelle.

Sopimukseen tehtävät muutokset ja tarkennukset tulisi tehdä kirjallisesti osapuolten välillä.

Purkamisen aiheuttanut osapuoli sitoutuu korvaamaan vahingot vastapuolelle seuraavalla tavalla ja seuraavien periaatteiden mukaisesti:

Mikäli sopimusta ei voi toteuttaa ns. force majeure –tapauksen ilmetessä, vastaavat molemmat osapuolet itselleen aiheutuneista menetyksistä.

5. MÄÄRÄYKSET SOPIMUSRIKKOMUKSISTA, KORVAUSVELVOLLISUUDESTA JA RIITAJEN RATKAISEMISESTA

Tätä sopimusta koskevat erimielisyydet pyritään ratkaisemaan neuvotteluteitse. Mikäli sopijapuolet eivät pääse yhteisymmärrykseen neuvotteluteitse, erimielisyydet ratkaisee

6. ALLEKIRJOITUKSET JA PÄIVÄMÄÄRÄ

Tätä sopimusta on laadittu samansaniset kappaleet liitteineen palvelun tuottajalle ja alihankkijalle.

_____ ssa/lla _____ päivänä _____ kuuta _____

Allekirjoitukset

Palvelun tuottaja
Kirsi Kulttuuri
Kirsin Kulttuuritapahtumat Oy

Jälleenmyyjä
Markku Matkailupalvelu
Länsi-Suomen Matkailu Oy

LIITTEET Turvallisuusohjeet (mikäli tapahtuman luonne vaatii)

**) Tätä sopimusmallia voidaan soveltaa palvelun tuottajan ja jälleenmyyjän (matkatoimisto, myyntiorganisaatio tai muu palvelua välittävä ja/tai myyvä toimija, esim. Lippupalvelu) välillä.

1. SOPIMUSOSAPUOLET

1.1 Palvelun tuottaja

Palvelun tuottaja (ja tuottajan yhteyshenkilö)

Palvelun tuottajan yhteystiedot

Palvelun tuottajan yritys- tai henkilötunnus

1.2 Asiakas

Asiakas (ja/tai asiakkaan yhteyshenkilö)

Asiakkaan (ja/tai asiakkaan yhteyshenkilön) yhteystiedot

Asiakas (ja/tai asiakkaan) yritys- tai henkilötunnus

2. SOPIMUKSEN KOHDE

Kuvaus palvelusta sekä asiakkaalta edellytetty varustus tai muu valmistautuminen (voidaan esittää liitteessä)

Toteutuspäivämäärä(t) ja kellonaika/kellonajat, palvelun kesto (mikäli tarpeen)

Palvelun toteutuspaikka

Palvelun hinta ja hinnoitteluperusteet

Maksuehdot ja viivästysseuraamus (palvelujen tuottaja laskuttaa asiakasta ellei muusta laskutavasta erikseen sovita)

3. SOPIJAOSAPUOLTEN VASTUUT, VELVOLLISUUDET, TEHTÄVÄT JA OIKEUDET

Palvelun tuottaja sitoutuu tuottamaan sopimuksen kohteena olevan palvelun huolellisesti ja ammattitaitoisesti noudattaen lakeja, säädöksiä ja asetuksia sekä muita ohjeita ja määräyksiä. Palvelun tuottajalla on oikeus käyttää myös muita alihankkijoita palvelun tuottamiseen. Asiakkaan tulee noudattaa palvelun tuottajan antamia ohjeita.

Mikäli palvelu sisältää merkittäviä turvallisuusriskejä on tuottajan velvollisuus hyvissä ajoin antaa asiakkaalle kirjallisesti osallistujien turvallisuuden ja terveyden suojelemiseksi ja vahinkojen ennalta ehkäisemiseksi riittävät turvallisuusohjeet ja tiedot. Nämä voivat koskea esim. palvelujen käytön osallistujilta edellyttämää ikää, kuntoa, vaatetusta ja muita varusteita sekä palvelun käyttöön liittyviä erityisiä riskejä. Mikäli alkoholin käyttö aiheuttaa turvallisuusriskin, on sen käyttöön liittyvät ohjeet myös annettava. Palvelujen tuottajalla on aina mahdollisuus ja velvollisuus keskeyttää tai estää palvelun käyttö turvallisuuteen vedoten. Asiakkaan tulee ilmoittaa palvelun tuottajalle ne asiakkaisiin liittyvät tunnetut riskit ja rajoitteet, jotka voivat vaarantaa palvelujen turvallisen käytön.

Molemmat osapuolet vastaavat omalta osaltaan riittävästä vakuutusturvasta. Asiakkaan tulee olla selvillä tilaajana osallistujien vakuutusturvasta tai sopia vakuutusturvan hankkimisesta palvelun tuottajan kanssa. Tärkeätä on selvittää, osallistuvatko asiakkaat palvelun käyttöön vapaa aikanaan vai työaikanaan.

4. SOPIMUKSEN PURKAMIS- JA MUUTOSPERUSTEET SEKÄ KORVAUKSET

Sopimuksen kohteena olevia asioita koskevista muutoksista on viipymättä ilmoitettava toiselle osapuolelle. Sopimukseen tehtävät muutokset ja tarkennukset tulisi tehdä kirjallisesti osapuolten välillä.

Peruutusehtojen ja peruuntumisesta tai muutoksista palvelujen tuottajalle aiheutuneiden mahdollisten menetysten osalta noudatetaan seuraavia periaatteita: (palvelujen toimitusehdot voidaan saattaa tiedoksi liitteessä)

Mikäli sopimusta ei voi toteuttaa ns. force majeure –tapauksen ilmetessä, vastaavat molemmat osapuolet itselleen aiheutuneista menetyksistä.

5. MÄÄRÄYKSET SOPIMUSRIKKOMUKSISTA, KORVAUSVELVOLLISUUDESTA JA RIITOJEN RATKAISEMISESTA

Tätä sopimusta koskevat erimielisyydet pyritään ratkaisemaan neuvotteluteitse. Mikäli sopijapuolet eivät pääse yhteisymmärrykseen neuvotteluteitse, erimielisyydet ratkaisee

6. ALLEKIRJOITUKSET JA PÄIVÄMÄÄRÄ

Tätä sopimusta on laadittu samansanaiset kappaleet liitteineen palvelun tuottajalle ja alihankkijalle.

_____ ssa/lla _____ päivänä _____ kuuta _____

Allekirjoitukset

Palvelun tuottaja
Kirsi Kulttuuri
Kirsin Kulttuuritapahtumat Oy

Asiakas
Pirjo Insinööri
Teknoeriste Oy

LIITTEET Turvallisuusohjeet (mikäli tapahtuman luonne vaatii)
Palvelun kuvaus
Toimitusehdot (mikäli muutoin asiaa ole määritelty)

*) Tätä sopimusmallia voidaan soveltaa palvelun tuottajan ja asiakkaana toimivan yrityksen (elinkeinonharjoittaja) välillä. Sopimus ei koske palvelun tuottajan ja kuluttajan välistä kaupankäyntiä .